

Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU34

Offentlig upphandling

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om offentlig upphandling. Motionerna handlar bl.a. om regelverken och formerna för offentlig upphandling, t.ex. mindre företag och idéburna organisationer, om miljökrav och om oseriösa aktörer.

I betänkandet finns 17 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Utformning av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt	7
Utformning av upphandlingsregelverket vid kriser och beredskap	12
Mindre företag och idéburna organisationer	14
Miljökrav	17
Antalet underleverantörer	20
Allmännyttan och LOU	22
Oseriösa aktörer och skäliga villkor	24
Kollektivavtal och lärlingsplatser	26
Innovations- och funktionsupphandling	28
Direktupphandling och tröskelvärde	30
LOU för föreningar	32
Livsmedelsproduktion och hälsosam mat	33
Nationell säkerhet	34
Reservationer	36
1. Utformning av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt, punkt 1 (S)	36
2. Utformning av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt, punkt 1 (V)	38
3. Utformning av upphandlingsregelverket vid kriser och beredskap, punkt 2 (C)	39
4. Mindre företag och idéburna organisationer, punkt 3 (S, V)	40
5. Miljökrav, punkt 4 (V)	41
6. Miljökrav, punkt 4 (C)	42
7. Miljökrav, punkt 4 (MP)	44
8. Antalet underleverantörer, punkt 5 (S)	45
9. Antalet underleverantörer, punkt 5 (V)	47
10. Allmännyttan och LOU, punkt 6 (S)	48
11. Allmännyttan och LOU, punkt 6 (V)	49
12. Oseriösa aktörer och skäliga villkor, punkt 7 (S)	49
13. Oseriösa aktörer och skäliga villkor, punkt 7 (V)	51
14. Kollektivavtal och lärlingsplatser, punkt 8 (S)	52
15. Kollektivavtal och lärlingsplatser, punkt 8 (V)	52
16. Innovations- och funktionsupphandling, punkt 9 (S)	53
17. Nationell säkerhet, punkt 13 (S)	54
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	55
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	55

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utformning av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 29,

2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkandena 1 och 3,

2025/26:2326 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2369 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 14,

2025/26:2388 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:3064 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M) yrkandena 1–4,

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5 och

2025/26:3590 av Ardan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

2. Utformning av upphandlingsregelverket vid kriser och beredskap

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:597 av Erik Hellsborn (SD) och

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 10.

Reservation 3 (C)

3. Mindre företag och idéburna organisationer

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1068 av Carina Ödebrink m.fl. (S) yrkande 1,

2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkande 2,

2025/26:2154 av Sten Bergheden (M) och

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 131.

Reservation 4 (S, V)

4. Miljökrav

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2752 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 2,

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5,

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkandena 4 och 5,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20,

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 28,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 17 och 208,

2025/26:3546 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40 och 43–45.

*Reservation 5 (V)**Reservation 6 (C)**Reservation 7 (MP)***5. Antalet underleverantörer**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24,
2025/26:2299 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1,
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 43 och
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 73.

*Reservation 8 (S)**Reservation 9 (V)***6. Allmännyttan och LOU**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2775 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29,
2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9 och
2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 34.

*Reservation 10 (S)**Reservation 11 (V)***7. Oseriösa aktörer och skäliga villkor**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 23, 25 och 26,
2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 2 och 4,
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 42 och
2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 72.

*Reservation 12 (S)**Reservation 13 (V)***8. Kollektivavtal och lärlingsplatser**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 28,
2025/26:621 av Jamal El-Haj (-),
2025/26:677 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) och
2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 7.

*Reservation 14 (S)**Reservation 15 (V)***9. Innovations- och funktionsupphandling**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2522 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Malin Höglund
(båda M) och
2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 6.

*Reservation 16 (S)***10. Direktupphandling och tröskelvärde**

Riksdagen avslår motion

2025/26:416 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkandena 1 och 2.

11. LOU för föreningar

Riksdagen avslår motion

2025/26:1294 av Ann-Sofie Lifvenhage (M).

12. Livsmedelsproduktion och hälsosam mat

Riksdagen avslår motion

2025/26:3613 av Lina Nordquist och Helene Odenjung (båda L) yrkande 2.

13. Nationell säkerhet

Riksdagen avslår motion

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 17 (S)

Stockholm den 12 mars 2026

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Joakim Sandell (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Cecilia Rönn (L), Peder Björk (S), Adam Reuterskiöld (M), Patrik Lundqvist (S), Hanna Westerén (S) och Ilona Szatmári Waldau (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas 60 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar bl.a. om utformningen av upphandlingsregelverket, mindre företag och idéburna organisationer, oseriösa leverantörer samt miljökrav.

En sammanställning över de behandlade förslagen redovisas i bilagan.

Utskottets överväganden

Utformning av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utformningen av upphandlingsregelverket när det gäller förenklingar och arbetsrätt. Utskottet hänvisar till det arbete som pågår både på EU-nivå och på nationell nivå.

Jämför reservation 1 (S) och 2 (V).

Motionerna

I partimotion 2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 29 vill motionärerna att regeringen verkar för att förändra EU:s upphandlingsdirektiv i syfte att möjliggöra ett bättre regelverk för offentlig upphandling i Sverige. Liknande förslag finns i motionerna 2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkande 1, 2025/26:2326 av Ann-Sofie Lifvenhage (M), 2025/26:2388 av Markus Wiechel (SD), 2025/26:3064 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M) yrkandena 1 och 2 samt 2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5.

I kommittémotion 2025/26:2369 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 14 vill motionärerna att regeringen ska återkomma med förslag om hur lagen om offentlig upphandling (LOU) kan skärpas i syfte att garantera upphandlingar i linje med internationellt erkända mänskliga rättigheter som tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och principerna i Internationella arbetsorganisationens (ILO) deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet.

I motion 2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkande 3 vill motionärerna att möjligheten ses över att införa en skyldighet för myndigheter och kommuner att redovisa när och varför de väljer att gå längre än EU:s miniminivå.

I motion 2025/26:3064 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M) vill motionärerna att möjligheten att inrätta upphandlingsråd i kommuner som kan ge stöd i komplexa upphandlingsbeslut ska ses över (yrkande 3) och att regeringen överväger att införa en avgift för överklaganden av upphandlingar och krav på motivering av saklig grund, i syfte att minska antalet ogrundade överklaganden och förhindra onödiga förseningar (yrkande 4).

I kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76 vill motionärerna att det ska bli möjligt att utesluta företag från LOV-system, offentlig upphandling och tillträde till stöd och subventioner.

Bakgrund

Utifrån det riksdagsbundna målet för den statliga förvaltningspolitiken har följande mål preciserats för den offentliga upphandlingen: Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv, rättssäker och ta till vara konkurrensen på marknaden, samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas (prop. 2014/15:1 utg.omr. 2 avsnitt 6).

Stöd av efterlevnaden av upphandlingsregelverket på EU-nivå

Kommissionen granskar årligen hur medlemsstaterna följer reglerna om offentlig upphandling. Det redovisas i de återkommande landrapporterna för respektive land.

Regeringens resultatredovisning om tillämpningen av LOU

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 2) skriver regeringen att antalet överprövade upphandlingar ökar, medan antalet bifall till överklagandena minskar. Konkurrensen i den offentliga upphandlingen har förbättrats, men kriminaliteten har spridit sig till fler branscher. Den interna styrningen, samordningen och digitaliseringen av de offentliga affärerna har utvecklats.

Möjligheten till överprövning är en viktig del av rättssäkerheten vid offentliga upphandlingar. Samtidigt kan överprövningar bidra till osäkerhet och förseningar. Det är därför svårt att fastställa en optimal nivå för överprövningarna. År 2023 annonserades 17 025 upphandlingar och av dem överprövades 1 055. Det motsvarar 6,2 procent av alla annonserade upphandlingar 2023, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med 2022. År 2024 uppgick överprövningarna till 5 procent.

Den nedåtgående trenden för andelen överprövningar som får bifall i förvaltningsrätten har fortsatt. Andelen överprövningar som fick helt eller delvis bifall i förvaltningsrätten sjönk från 8,7 procent 2023 till 7,5 procent 2024.

Pågående arbete

Arbete på EU-nivå

På EU-nivå pågår ett arbete om utformningen av upphandlingsdirektiven. I oktober 2025 redovisade kommissionen resultatet av en utvärdering av vissa av regelverken för offentlig upphandling som inleddes under 2024. Utvärderingen visar bl.a. att flera av målen med upphandlingsdirektiven delvis har uppnåtts, men att regelverken upplevs som komplexa och svåra att tillämpa. Samtidigt lyfts behovet av ökad flexibilitet, tydligare regler och bättre data för att stärka konkurrensen, öka transparensen och möta framtidens utmaningar i offentlig upphandling.

Av kommissionens arbetsprogram för 2026 framgår att den planerar att presentera förslag till ny reglering av offentlig upphandling under året. I den

tidsplan som bifogas programmet listas flera lagstiftningsinitiativ. Det är ännu inte klart om EU-kommissionen kommer att föreslå ett eller flera nya direktiv eller en eller flera förordningar.

Arbete på nationell nivå

När det gäller arbetsrättsliga villkor innebär nuvarande reglering i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) att en upphandlande organisation kan, och om det är behövligt på det direktivstyrda området i vissa fall ska, ställa krav på leverantören när det gäller villkor om lön, semester och arbetstid. Nivåerna på villkoren ska anges enligt de lägsta nivåer som följer av ett centralt kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige på motsvarande arbetstagare i den aktuella branschen men ska alltid minst motsvara de nivåer som följer av lag. Frågor om krav på arbetsrättsliga villkor och om begränsning av antalet underleverantörsled i upphandlingar har utretts förhållandevis nyligen (SOU 2023:43). Utredningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Upphandlingsmyndigheten har meddelat att uttryckliga krav på att en leverantör ska ha tecknat kollektivavtal anses oförenliga med unionsrättens bestämmelser. Konkurrensverket har fattat ett tillsynsbeslut som rör ett sådant krav och då bedömt att kravet strider mot proportionalitetsprincipen, samt principerna om ickediskriminering och likabehandling (dnr 429/2024).

Den svenska upphandlingslagstiftningen bygger till stor del på EU-direktiv. För icke-direktivstyrda upphandlingar gäller redan i dag ett förenklat upphandlingsregelverk som trädde i kraft 2022. Regelverket kännetecknas bl.a. av att de grundläggande unionsrättsliga principerna för upphandling ska beaktas. När det gäller undantag från tillämpningsområde, beräkning av värde, och rättsmedel gäller samma bestämmelser som för direktivstyrd upphandling.

Befintlig reglering innebär att upphandlande organisationer ska ta sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. På det direktivstyrda området är den upphandlande organisationen också skyldig att i vissa fall ställa arbetsrättsliga villkor. Upphandlande organisationer kan t.ex. kräva att leverantören ska fullgöra kontraktet enligt angivna villkor i enlighet med ILO:s konventioner, om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig. Den upphandlande organisationen ska också kräva att leverantören säkerställer att dennes underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet uppfyller dessa villkor. I sammanhanget kan också noteras den utveckling i EU-domstolens praxis som har belyst möjligheten att negativt särbehandla leverantörer från tredjeländer som saknar avtal om tillgång till EU:s upphandlingsmarknad, som t.ex. Kina. EU-domstolens avgöranden i målen C-652/22 Kolin och C-266/22 Qingdao innehåller ett flertal uttalanden om unionsrätten som är av betydelse för hur tredjelandslieferantörer från stater utan frihandelsavtal med EU ska behandlas i upphandlingsförfaranden. Bland annat framgår det av unionsrätten att tredjelandslieferantörer från stater utan

frihandelsavtal med EU inte är garanterade tillträde till upphandlingsförfaranden i EU och kan uteslutas från sådana förfaranden.

Det kan i sammanhanget konstateras att LOU inte ställer krav på att lägsta pris ska prioriteras. Det finns inom ramen för befintlig reglering alltid utrymme för att ställa krav som beaktar kvalitet. Det gäller för övrigt även om själva utvärderingen av anbuderna görs mot bakgrund av tilldelningskriteriet lägsta pris.

Sedan den 1 juli 2022 gäller nya regler för överprövning av offentlig upphandling, som bl.a. innebär krav på att upphandlingsmål ska hanteras skyndsamt i domstolarna, samt s.k. preklusionsfrister i överprövningsmål, vilket innebär att nya omständigheter ska åberopas inom tre veckor från ansökan om överprövning. Syftet med regeländringarna är att skapa en effektivare och mer förutsägbar överprövningsprocess. Det kan tilläggas att Produktivitetskommissionen i sitt slutbetänkande hösten 2025 föreslog att det ska bli svårare för leverantörer att få upphandlingar överprövide, bl.a. genom införandet av en avgift (SOU 2025:96 s. 503). Förslaget har remitterats och remisstiden gick nyligen ut.

När det gäller krav på saklig grund krävs det redan i dag att det förekommit ett upphandlingsfel för att få bifall till en ansökan om överprövning. Som exempel kan nämnas att ett krav i upphandlingsdokumenten strider mot de grundläggande principerna eller att det har gjorts en felaktig utvärdering av de inkomna anbuderna och den leverantör som ansöker om överprövning har lidit eller riskerar att lida skada till följd av felet. Det är detta som domstolen prövar i mål om överprövning. Om rätten kommer fram till att dessa båda förutsättningar är uppfyllda ska besluta att upphandlingen ska rättas eller att den ska göras om.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat utformningen och tillämpningen av LOU, senast i betänkande 2024/25:FiU34, där utskottet betonade att upphandling, rätt använd, kan vara ett effektivt instrument för att skapa flera positiva effekter i samhället såsom ökad tillväxt, sysselsättning, jämställdhet och ökade miljökrav. Utskottet betonade att den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och ta till vara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas samt miljöhänsyn och sociala hänsyn beaktas. Då kan offentlig upphandling bidra till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedel används på bästa sätt.

Utskottet avstyrkte motionsyrkandena mot bakgrund av de insatser som Upphandlingsmyndigheten gör på uppdrag av regeringen för att öka upphandlande organisationers kunskaper om hur styrningen och organiseringen av inköpsarbetet kan utvecklas. Bygg- och anläggningssektorn skulle prioriteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar på nytt att upphandling, rätt använd, kan vara ett effektivt instrument för att skapa flera positiva effekter i samhället som ökad tillväxt, sysselsättning, jämställdhet och skärpta miljökrav. Utskottet delar också regeringens uppfattning att den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och ta till vara konkurrensen på marknaden samtidigt som innovativa lösningar främjas, och att miljöhänsyn och sociala hänsyn ska beaktas. På så sätt bidrar den offentliga upphandlingen till en väl fungerande samhällsservice till nytta för medborgarna och näringslivets utveckling samtidigt som skattemedel används på bästa sätt.

Utskottet noterar att det pågår ett arbete på EU-nivå med utformningen av upphandlingsdirektiven. Regelverken upplevs som komplexa och svåra att tillämpa. Det finns också ett behov av ökad flexibilitet, tydligare regler, bättre data för att stärka konkurrensen och ökad transparens. Dessutom finns behov av att möta framtidens utmaningar i offentlig upphandling.

Frågor om krav på arbetsrättsliga villkor och om begränsning av antalet underleverantörsled i upphandlingar har förhållandevis nyligen utretts och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet konstaterar att befintlig reglering innebär att upphandlande organisationer ska ta sociala och arbetsrättsliga hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. På det direktivstyrda området är den upphandlande organisationen också skyldig att i vissa fall ställa arbetsrättsliga villkor. Det innebär att upphandlande organisationer t.ex. kan kräva att leverantören ska fullgöra kontraktet enligt angivna villkor i enlighet med ILO:s konventioner, om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig. Den upphandlande organisationen ska också kräva att leverantören säkerställer att dennes underleverantörer som direkt medverkar till att fullgöra kontraktet uppfyller dessa villkor. Utvecklingen i EU-domstolens praxis har belyst möjligheten att negativt särbehandla leverantörer från tredjeländer som saknar avtal om tillgång till EU:s upphandlingsmarknad, som t.ex. Kina. Det framgår också av unionsrätten att tredjelandsleverantörer från stater utan frihandelsavtal med EU inte är garanterade tillträde till upphandlingsförfaranden i EU och kan uteslutas från sådana förfaranden.

Sedan den 1 juli 2022 gäller nya regler för överprövning av offentlig upphandling, som bl.a. innebär krav på att upphandlingsmål ska hanteras skyndsamt i domstolarna, samt s.k. preklusionsfrister i överprövningsmål, vilket innebär att nya omständigheter ska åberopas inom tre veckor från ansökan om överprövning. Syftet med regeländringarna är att skapa en effektivare och mer förutsägbar överprövningsprocess. Utskottet noterar att Produktivitetskommissionen i sitt slutbetänkande hösten 2025 föreslog att det ska bli svårare för leverantörer att få upphandlingar överprövade, bl.a. genom införandet av en avgift (SOU 2025:96 s. 503). Förslaget har remitterats och remisstiden gick nyligen ut. När det gäller krav på saklig grund krävs det redan

i dag att det förekommit ett upphandlingsfel för att få bifall till en ansökan om överprövning.

Mot bakgrund av det arbete som pågår både på EU-nivå och på nationell nivå avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Utformning av upphandlingsregelverket vid kriser och beredskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utformningen av upphandlingsregelverket när det gäller kriser och beredskap. Utskottet hänvisar till det arbete som pågår både på EU-nivå och på nationell nivå.

Jämför reservation 3 (C).

Motionerna

I motion 2025/26:597 av Erik Hellsborn (SD) yrkar motionären att regeringen ska tillsätta en utredning om regeländringar för upphandling av samhällsviktig teknik och mjukvara, och i kommittémotion 2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 10 vill motionärerna att regeringen utifrån beredskapsläget snarast förtydligar att det ska vara möjligt att tillämpa lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS) vid upphandlingar inom vård, omsorg och socialtjänst.

Pågående arbete

Den nya cybersäkerhetslagen (2025:1506) innehåller bestämmelser som kan påverka upphandling av samhällsviktig teknik och mjukvara. I sammanhanget bör även uppmärksammas att befintliga upphandlingslagar innehåller vissa möjligheter att av säkerhetsskäl inte inleda konkurrensutsättning av upphandlingar, bl.a. om tillämpningen av lagen skulle kräva att en upphandlande organisation tillhandahåller information vars avslöjande strider mot Sveriges väsentliga säkerhetsintressen (se bl.a. 1 kap. 10 § lagen [2011:1029] om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, förkortad LUFS). Även EU:s förordning (EU) 2022/1031 International Procurement Instrument – IPI – ger vissa möjligheter för kommissionen att besluta om vissa åtgärder som begränsar tillträdet till offentliga upphandlingar för företag från tredjeländer.

LUFS tillämpningsområde styrs av det bakomliggande EU-direktivet liksom av övriga upphandlingsdirektiv. Det är därför inte helt uteslutet att tillämpa LUFS även vid upphandling inom vård, omsorg och socialtjänst. När det handlar om beredskapsaspekter vid upphandling inom vård, omsorg och socialtjänst har regeringen gett olika myndigheter bl.a. följande uppdrag:

- Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja socialtjänstens och den kommunala hälso- och sjukvårdens arbete med krisberedskap och civilt försvar, (dnr S2024/00853 [delvis])
- Uppdrag till Socialstyrelsen och Läkemedelsverket att stärka tillgången till särskilt kritiska sjukvårdsprodukter genom tillverkningsberedskap (dnr S2024/01776)
- Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att etablera en kontaktpunkt för företag (dnr Fö2025/01144)
- Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att utveckla arbetet med försörjningsanalyser (dnr Fö2025/01148).

Vidare föreslog EU-kommissionen under 2025 (som en del av omnibuspaketet om försvarsberedskap) vissa ändringar i regelverket för upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, och har bjudit in intressenter till bl.a. ett offentligt samråd med möjlighet att lämna synpunkter.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat utformningen av upphandlingsregelverket vid kriser och beredskap, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet avstyrkte då motionsyrkandena mot bakgrund av att Upphandlingsmyndigheten 2023 fått i uppdrag att göra insatser för att öka upphandlande organisationers kunskaper om hur styrningen och organiseringen av inköpsarbetet kan utvecklas. Enligt utskottet kunde detta uppdrag stärka och öka upphandlande enheters kompetens att tillämpa upphandlingslagstiftningen utifrån ett beredskaps- och krisperspektiv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det redan i befintlig upphandlingslagstiftning finns vissa möjligheter att av säkerhetsskäl inte inleda konkurrensutsättning av upphandlingar, bl.a. om tillämpningen av regelverket skulle kräva att en upphandlande organisation tillhandahåller information vars avslöjande strider mot Sveriges väsentliga säkerhetsintressen (se bl.a. 1 kap. 10 § LUFS). Även EU:s förordning International Procurement Instrument – IPI – ger vissa möjligheter för kommissionen att besluta om vissa åtgärder som begränsar tillträdet till offentliga upphandlingar för företag från tredjeländer. Även den nya cybersäkerhetslagen innehåller bestämmelser som kan påverka upphandling av samhällsviktig teknik och mjukvara.

Utskottet konstaterar att LUFS tillämpningsområde styrs av det bakomliggande EU-direktivet liksom av övriga upphandlingsdirektiv. Det är därför inte helt uteslutet att tillämpa LUFS även vid upphandling inom vård, omsorg och socialtjänst. När det handlar om beredskapsaspekter vid upphandling inom vård, omsorg och socialtjänst har regeringen gett olika myndigheter ett flertal uppdrag. EU-kommissionen föreslog under 2025 (som

en del av omnibuspaketet om försvarsberedskap) föreslagit vissa ändringar i regelverket för upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Mot bakgrund av det arbete som pågår både på EU-nivå och på nationell nivå avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Mindre företag och idéburna organisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om mindre företag och idéburna organisationer. Utskottet hänvisar till pågående arbete inom Upphandlingsmyndigheten och flera andra myndigheter.

Jämför reservation 4 (S, V).

Motionerna

I motion 2025/26:1068 av Carina Ödebrink m.fl. (S) yrkande 1 vill motionärerna att regeringen ska ta fram lagförslag som säkerställer att endast idéburna aktörer får delta vid upphandling av kvinnojourverksamhet. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 131.

I motion 2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkande 2 yrkar motionärerna att regeringen ska verka för att LOU tillämpas på ett sätt som stärker konkurrensen och förbättrar villkoren för små och medelstora företag att delta i upphandlingar. Detsamma föreslås i motion 2025/26:2154 av Sten Bergheden (M).

Pågående arbete

Enligt information från Regeringskansliet avser regeringen att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att utreda hur den idéburna sektorns andel av den offentliga marknaden kan mätas och synliggöras och ta fram förslag på en lag för samverkansformen idéburet offentligt partnerskap (IOP). Upphandlingsmyndigheten har även haft i uppdrag att ta fram en vägledning och att genomföra utbildnings- och rådgivningsinsatser till kommuner och idéburna aktörer för att underlätta tillämpningen av upphandlingsregler när kommunerna anskaffar tjänsten skyddat boende från sådana aktörer. Upphandlingsmyndigheten ska även enligt sitt regleringsbrev för 2026 redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att förbättra civilsamhällets och idéburna organisationers förutsättningar att bidra till utförandet av offentligt finansierade tjänster.

Konkurrensverket har fått i uppdrag att kartlägga hinder för idéburna utövare att delta i upphandlingar och valfrihetssystem. I uppdraget ingår att kartlägga hur kommuners, regioners och statliga myndigheters tillämpning av lagstiftningen påverkar idéburna aktörers möjligheter att delta som

leverantörer. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2027. Hösten 2025 beslutade regeringen om Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030. Färdplanen innehåller bl.a. ett nytt inriktningsmål för de offentliga affärerna: – Attraktiva offentliga affärer för leverantörerna. Upphandlingsmyndigheten har fått ett särskilt uppdrag att främja och följa upp färdplanen. Myndigheten ska även senast den 15 mars 2026 redovisa sitt uppdrag om åtgärder för att förenkla för företag att delta i upphandlingar (Fi2023/03284).

Bestämmelser om uppdelning av kontrakt

Vid upphandling på det direktivstyrda området är upphandlande organisationer tvungna att ta ställning till om det går att dela upp ett kontrakt i separata delar. Bestämmelserna innebär inte att upphandlande organisationer måste dela upp kontraktet men uppmuntrar dem att göra det. Dessa regler är främst till för att underlätta för små företag att lämna anbud och bli tilldelade kontrakt i upphandlingar. Reglerna kan också användas för att undvika s.k. marknadskoncentration, bidra till bättre konkurrens och skapa leveranssäkerhet. Den upphandlande organisationen bestämmer därmed själv om det finns skäl för att inte dela upp ett kontrakt och vilka grunder som är relevanta vid denna bedömning. Sådana skäl kan vara att den upphandlande organisationen anser att en uppdelning riskerar att begränsa konkurrensen, att det blir orimligt tekniskt svårt eller dyrt att genomföra kontraktet eller att behovet av att samordna de olika leverantörerna av delarna kan leda till att genomförandet inte blir korrekt.

Ett annat sätt för små företag att delta är att lämna ett gemensamt anbud tillsammans med andra företag. Enligt upphandlingslagarna får grupper av leverantörer delta i en upphandling (se bl.a. 4 kap. 5 § LOU). Vidare har en leverantör i princip obegränsad rätt att åberopa kapaciteten hos en annan aktör, om den inte själv har tillräckliga resurser för att uppfylla kvalificeringskraven i upphandlingen (se bl.a. 14 kap. 6–8 §§ LOU).

I Upphandlingsmyndighetens regleringsbrev för 2023 fick myndigheten i uppdrag att följa upp och analysera i vilken utsträckning små företag och idéburna aktörer deltar i offentlig upphandling mot bakgrund av det förenklade upphandlingsregelverk som trädde i kraft 2022. I och med det höjdes direktupphandlingsgränsen för sociala tjänster och andra särskilda tjänster som omfattas av bilaga 2 kraftigt, ända upp till tröskelvärdet som sedan den 1 januari 2024 uppgår till ca 8,1 miljoner kronor.

Upphandlingsmyndigheten fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att identifiera åtgärder som kan förenkla för företag att delta i offentlig upphandling, inklusive vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens eget stödarbete. Myndigheten ska även bedöma vilka åtgärder som skulle ge störst effekt och redovisa vilka åtgärder den har vidtagit i sitt eget stödarbete för att förenkla för företag att delta i offentlig upphandling. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2026.

Flera myndigheter har eller har haft regeringsuppdrag som rör välfärdsbrottslighet, i vilka de ska hämta in erfarenheter från Upphandlingsmyndigheten. Som exempel kan nämnas Uppdrag till E-hälsomyndigheten att ta fram en nationell katalog över vårdgivare och utförare av socialtjänst (dnr S2023/02118), Uppdrag till IVO om förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen (dnr S2024/00041) och Uppdrag till Socialstyrelsen att bilda ett forum för lärande och kunskapsspridning om välfärdsbrottslighet (dnr S2025/00474).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om mindre företag och idéburna organisationer, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet framhöll att kraven vid offentlig upphandling ska genomsyras av enkla, tydliga och likvärdiga villkor oavsett företagets storlek och företagsform. Enligt regeringens instruktioner för både Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket ska upphandlingsstödet bl.a. inriktas på att underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandlingar. Utskottet avstyrkte yrkandena med hänvisning till pågående arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att regeringen avser att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att utreda hur den idéburna sektorns andel av den offentliga marknaden kan mätas och synliggöras och ta fram förslag på en lag för samverkansformen IOP. Upphandlingsmyndigheten har även haft i uppdrag att ta fram en vägledning och att genomföra utbildnings- och rådgivningsinsatser till kommuner och idéburna aktörer för att underlätta tillämpningen av upphandlingsreglerna när kommunerna anskaffar tjänsten skyddat boende från sådana aktörer. Upphandlingsmyndigheten ska även enligt sitt regleringsbrev för 2026 redovisa vilka åtgärder den har vidtagit för att förbättra civilsamhällets och idéburna organisationers förutsättningar att bidra till utförandet av offentligt finansierade tjänster.

Utskottet noterar också att Konkurrensverket har fått i uppdrag att kartlägga hinder för idéburna utövare att delta i upphandlingar och valfrihetssystem. I uppdraget ingår att kartlägga hur kommuners, regioners och statliga myndigheters tillämpning av lagstiftningen påverkar idéburna aktörers möjligheter att delta som leverantörer. Vidare har Upphandlingsmyndigheten fått ett särskilt uppdrag att främja och följa upp regeringens Färdplan för de offentliga affärerna. Upphandlingsmyndigheten har även fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att förenkla för företag att delta i upphandlingar.

Vid upphandling på det direktivstyrda området är upphandlande organisationer tvungna att ta ställning till om det går att dela upp ett kontrakt i separata delar. Upphandlande organisationer måste inte dela upp kontraktet, men de uppmuntras att göra det. Dessa regler är främst till för att underlätta för små

företag att lämna anbud och bli tilldelade kontrakt i upphandlingar. Utskottet konstaterar att ett annat sätt för små företag att delta är att lämna ett gemensamt anbud tillsammans med andra företag.

Upphandlingsmyndigheten fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att identifiera åtgärder som kan förenkla för företag att delta i offentlig upphandling, inklusive vilka hinder och möjligheter som finns i myndighetens eget stödarbete. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 mars 2026.

Utskottet noterar att E-hälsomyndigheten, Ivo och Socialstyrelsen har fått eller haft regeringsuppdrag som rör välfärdsbrottslighet, i vilka de ska hämta in erfarenheter från Upphandlingsmyndigheten. Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till pågående arbete.

Miljökrav

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om miljökrav. Utskottet hänvisar till det arbete som pågår inom Regeringskansliet och till den lagstiftning som redan gäller på området.

Jämför reservation 5 (V), 6 (C) och 7 (MP).

Motionerna

I motion 2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) vill motionären att regeringen stärker det statliga stödet till kommuner, regioner och myndigheter för att använda innovationsvänliga och innovationsnära upphandlingar med ambitiösa klimat- och cirkularitetskrav (yrkande 4) och att regeringen utarbetar nationella riktlinjer och en kunskapsbank för hållbar upphandling samt verkar inom EU för spridning av goda svenska exempel (yrkande 5). I kommittémotion 2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) vill motionärerna att LOU ändras med krav på klimathänsyn (yrkande 19) och att det ställs skarpare krav på klimat- och resurseffektivitet och cirkularitet på upphandlande myndigheter tillsammans med samordning av krav inom offentlig upphandling (yrkande 20). I kommittémotion 2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 28 vill motionärerna att Sverige ska verka för att svensk och europeisk upphandling ställer tydliga krav på mänskliga rättigheter och miljöhänsyn i all offentlig upphandling. I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) vill motionärerna att förslagen från Miljömålsberedningen om stärkt klimathänsyn vid offentlig upphandling (SOU 2022:15) ska genomföras och att det ska införas en regional upphandlingssamordning (yrkande 17). Motionärerna vill även att Upphandlingsmyndighetens arbete för klimatsmart upphandling ska stärkas och utvecklas (yrkande 208). I kommittémotion 2025/26:3546 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) vill motionärerna att det införs ett nationellt mål för minskade klimatutsläpp från offentlig upphandling (yrkande 2) och att det

införs en skyldighet att ställa klimatkrav i offentlig upphandling (yrkande 3). I kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) vill motionärerna att det ska införas ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav för all statlig upphandling och att det ska införas ett mål för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen (yrkande 40). Motionärerna vill också att offentlig upphandling i större utsträckning ska betraktas som ett effektivt och kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning (yrkande 43), och att möjligheten ses över att införa ökande etappmål samt skattebaser som ökar andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet (yrkande 44). Motionärerna vill även se en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling (yrkande 45).

I motion 2025/26:2752 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 2 vill motionärerna att riktlinjerna för offentlig upphandling ska justeras så att de konsekvent styr mot hållbara varor och tjänster.

I partimotion 2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 vill motionärerna att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter utveckla upphandlingsstödet så att övergången till elektrifierade arbetsmaskiner och laddinfrastruktur främjas.

Pågående arbete

I ett flertal motioner föreslås skärpta krav på att beakta klimat och miljöhänsyn vid offentlig upphandling. Några av motionerna hänvisar till promemorian En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31) och efterföljande lagrådsremiss. I lagrådsremissen föreslås att det ska införas en skyldighet att vid offentlig upphandling beakta klimatet, miljön, människors hälsa, djuromsorg samt sociala och arbetsrättsliga aspekter, om upphandlingens art motiverar det.

I Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15) finns förslag om en resultatindikator för klimatkrav, om mål och om skyldighet att ta klimathänsyn vid offentlig upphandling.

Sedan förslagen i promemoria Ds 2021:31 och Miljömålsberedningens delbetänkande har EU fastställt en rad förordningar och direktiv som kan komma att innebära skyldigheter för upphandlande organisationer att beakta miljökrav i offentlig upphandling. Bland dessa förordningar kan nämnas

- ekodesignförordningen (EU) 2024/1781 om upprättande av en ram för fastställande av krav på ekodesign för hållbara produkter
- batteriförordningen (EU) 2023/1542 om batterier och förbrukade batterier
- förordningen om nettonollteknik (EU) 2024/1735 om inrättande av en ram för åtgärder för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik
- förordningen om kritiska råmaterial (EU) 2024/1252 om en ram för att säkerställa en trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial

- förpackningsförordningen (EU) 2025/40 om förpackningar och förpackningsavfall

För ovanstående förordningar ska EU-kommissionen också fastställa regler som kan komma att innebära obligatoriska krav på offentlig upphandling för de produktgrupper som omfattas av förordningarna.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet ansåg att Sverige ska vara ledande och ett föredöme när det gäller att ta hänsyn till miljön vid upphandlingar. Den nuvarande lagstiftningen gör det möjligt att ställa krav på att livsmedel ska vara producerade enligt vissa fastställda kriterier. Det är också möjligt att ställa krav på, upphandla och välja varor som uppfyller preferenser i fråga om produktprestanda, exempelvis när det gäller kvalitet, miljö, djurskydd och sociala aspekter, så länge kravet har en tydlig koppling till det som ska upphandlas, det är tydligt vad kravet innebär för en normalt informerad leverantör, svensk eller icke-svensk, och kravet är möjligt att följa upp. Utskottet avstyrkte yrkandena med motiveringen att den översyn av den nationella upphandlingsstrategin som regeringen bedrev kunde komma att öka möjligheten att ställa effektiva och välfungerande miljökrav.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att nuvarande lagstiftning gör det möjligt att ställa krav på, upphandla och välja varor som uppfyller preferenser i fråga om produktprestanda, exempelvis när det gäller kvalitet, miljö, djurskydd och sociala aspekter, så länge kravet har en tydlig koppling till det som ska upphandlas, det är tydligt vad kravet innebär för en normalt informerad leverantör, svensk eller icke-svensk, och kravet är möjligt att följa upp. I promemorian En skyldighet att beakta vissa samhällsintressen vid offentlig upphandling (Ds 2021:31) och efterföljande lagrådsremiss föreslås att det ska införas en skyldighet att vid offentlig upphandling beakta klimatet, miljön, människors hälsa, djuromsorg samt sociala och arbetsrättsliga aspekter, om upphandlingens art motiverar det. I Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15) finns förslag om en resultat-indikator för klimatkrav, om mål och om skyldigheter att ta klimathänsyn vid offentlig upphandling.

Utskottet noterar att EU sedan förslagen i promemoria Ds 2021:31 och Miljömålsberedningens delbetänkande har fastställt en rad förordningar och direktiv som kan komma att innebära skyldigheter för upphandlande organisationer att beakta miljökrav i offentlig upphandling. Bland dessa förordningar kan nämnas ekodesignförordningen, batteriförordningen, förordningen om nettonollteknik, förordningen om kritiska råmaterial och förpackningsförordningen. För dessa förordningar ska EU-kommissionen

också fastställa regler som kan komma att innehålla obligatoriska krav på offentlig upphandling för de produktgrupper som omfattas av förordningarna. Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning till det arbete som pågår på området.

Antalet underleverantörer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om antalet underleverantörer. Utskottet hänvisar till att det redan i dag finns lagstiftning som gör det möjligt att i vissa fall begränsa antalet underleverantörsled.

Jämför reservation 8 (S) och 9 (V).

Motionerna

I partimotion 2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24 vill motionärerna att det som huvudregel ska ställas krav på maximalt två led av underentreprenörer vid offentlig upphandling. Liknande förslag finns i motion 2025/26:2299 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt i kommittémotionerna 2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1, 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 43 och 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 73.

Pågående arbete

Leverantörskontrollutredningen (SOU 2023:43) hade i uppdrag att utreda frågan om antalet underleverantörer vid upphandlingar. I sitt betänkande konstaterade utredningen att det inte är förenligt med upphandlingsdirektiven att begränsa antalet underleverantörsled när det gäller företag vars kapacitet åberopas av huvudleverantören, och att det inte är förenligt med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) bestämmelser om fri rörlighet för tjänster och etableringsfriheten att begränsa antalet underleverantörsled när det gäller övriga underleverantörer.

Upphandlingsdirektiven, liksom LOU, innehåller vissa möjligheter att kräva att vissa uppgifter som är avgörande för anskaffningen ska utföras direkt av leverantören själv (14 kap. 8 § andra stycket LOU). Vidare har regeringen i färdplanen för de offentliga affärerna framhållit att det är angeläget att upphandlande aktörer säkerställer att huvudleverantören har seriösa underleverantörer i sin leverantörskedja. Om detta inte är klart vid avtallstillfället kan den upphandlande aktören enligt färdplanen ställa krav på huvudleverantören att den har en väl fungerande inköpsfunktion som kontinuerligt följer upp och utvärderar sina underleverantörsled. Upphandlingsmyndigheten poängterar i sitt webbstöd vikten av att kraven på

leverantören förs över till underleverantörerna för att motverka arbetslivskriminalitet i upphandlingar.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om antalet underleverantörer, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet konstaterade då att frågan om att begränsa antalet underleverantörsled i upphandlingar har utretts av Leverantörskontrollutredningen och redovisats i betänkandet En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43). Utredningen bedömer att en sådan begränsning i lag inte är förenlig med upphandlingsdirektiven och EUF-fördragets bestämmelser om fri rörlighet för tjänster och etableringsfriheten.

Upphandlingsdirektiven och LOU ger dock vissa möjligheter att begränsa användandet av underleverantörer i en enskild upphandling (se 14 kap. 8 § andra stycket LOU). Den upphandlande myndigheten får med stöd av denna bestämmelse kräva att vissa uppgifter som är avgörande för anskaffningen ska utföras direkt av leverantören.

Upphandlingslagstiftningen vilar på fem underliggande principer om icke-diskriminering, öppenhet, likabehandling, proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Det var enligt utskottet centralt att dessa principer värnades. Mot den bakgrunden avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det inte är förenligt med upphandlingsdirektiven att begränsa antalet underleverantörsled när det gäller företag vars kapacitet åberopas av huvudleverantören, och att det inte är förenligt med EUF-fördragets bestämmelser om fri rörlighet för tjänster och etableringsfriheten att begränsa antalet underleverantörsled när det gäller övriga underleverantörer. Däremot finns det enligt upphandlingsdirektiven och LOU möjligheter att kräva att vissa uppgifter som är avgörande för anskaffningen ska utföras direkt av leverantören själv.

Vidare noterar utskottet att regeringen i färdplanen för de offentliga affärerna framhåller vikten av att upphandlande aktörer säkerställer att huvudleverantören har seriösa underleverantörer i sin leverantörskedja. Om detta inte är klart vid avtalstillfället kan den upphandlande aktören enligt färdplanen ställa krav på huvudleverantören att den har en väl fungerande inköpsfunktion som kontinuerligt följer upp och utvärderar sina underleverantörsled. Upphandlingsmyndigheten poängterar i sitt webbstöd också att det är viktigt att kraven på leverantören förs över till underleverantörerna för att motverka arbetslivskriminalitet i upphandlingar. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Allmännyttan och LOU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avskaffa LOU när det gäller allmännyttan. Utskottet hänvisar till att allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag normalt är offentligt styrda organ som omfattas av såväl LOU som det bakomliggande upphandlingsdirektivet och att dessa bolag därför är skyldiga att tillämpa LOU när de anskaffar varor, tjänster och byggtreprenader.

Jämför reservation 10 (S) och 11 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:2775 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29 vill motionärerna att LOU avskaffas för allmännyttiga bostadsbolag. Likande förslag finns i kommittémotionerna 2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9 och 2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 34.

Pågående arbete

Upphandlingsmyndigheten har konstaterat att allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag normalt är offentligt styrda organ som omfattas av såväl LOU som det bakomliggande upphandlingsdirektivet 2014/24/EU och att dessa bolag därför är skyldiga att tillämpa LOU när de anskaffar varor, tjänster och byggtreprenader.

Upphandlingsmyndigheten ifrågasätter i sitt remissvar på betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) att de negativa konsekvenser av att tillämpa LOU som allmännyttan redogör för i utredningen. När det gäller vissa av de påtalade negativa konsekvenserna har Upphandlingsmyndigheten svårt att se orsakssambanden mellan den påtalade negativa effekten och tillämpningen av LOU vid anskaffningen av varor, tjänster eller byggtreprenader (se även remissvar över SOU 2020:75 dnr UHM-2021-0016).

Med hänvisning till en rapport från Konkurrensverket noterar Upphandlingsmyndigheten också att byggpriset netto per lägenhetsarea i genomsnitt är likartat för byggande av hyresrätter oavsett vilken typ av byggherre som uppför dem (rapport 2021:4). Detta står i kontrast till den uppfattning som regelbundet förts fram som kritik mot upphandling av bostäder inom ramen för LOU. Enligt den kostnadsbild som kan hämtas ur offentlig statistik verkar alltså inte upphandlingsregelverket orsaka någon väsentlig fördyring. Enligt Konkurrensverkets rapport verkar upphandling inte alltid heller användas på ett sätt som pressar priset. Upphandlingsmyndigheten påminner om att LOU syftar till att säkerställa fri rörlighet av varor och tjänster samt icke snedvriden konkurrens. LOU är en skyddslagstiftning för

leverantörer, som samtidigt ska ge insyn och minska risken för korruption i den offentliga affären och bidra till att det offentliga hushållar med offentliga medel. Myndigheten framhåller även att reglerna dessutom ger utrymme för krav som syftar till positiva samhällseffekter när det gäller skyddet av miljön, högre resurs- och energieffektivitet, kampen mot klimatförändringar samt innovation, sysselsättning och social integration. Upphandlingsmyndigheten understryker i sitt remissvar särskilt vikten av strategiskt inköpsarbete, där den upphandlande organisationen säkerställer att det finns en ändamålsenlig och tillräcklig beställar- och inköpsorganisation med rätt kompetens och mandat för att tillgodose organisationens behov.

Regeringen beslutade den 19 februari 2026 att lämna en lagrådsremiss som behandlar förslagen i betänkande SOU 2022:14 och promemoria LI2024/00083 om hyresgarantier till enskilda hushåll. Regeringen angav i beslutet att den inte har för avsikt att gå vidare med övriga kvarvarande förslag i betänkandet (dnr LI2026/00328).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om allmännyttan och LOU, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet konstaterade då att förslaget i betänkandet Sänk tröskeln till en god bostad (SOU 2022:14) om en konkurrenskraftig allmännytta bereddes vidare inom Regeringskansliet. Mot den bakgrunden avstyrktes motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Liksom Upphandlingsmyndigheten konstaterar utskottet att allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag normalt är offentligt styrda organ som omfattas av såväl LOU som det bakomliggande upphandlingsdirektivet och att dessa bolag därför är skyldiga att tillämpa LOU när de anskaffar varor, tjänster och byggentreprenader. Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Oseriösa aktörer och skäliga villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om oseriösa aktörer och skäliga villkor. Utskottet hänvisar till det arbete som pågår inom Regeringskansliet och Upphandlingsmyndigheten.

Jämför reservation 12 (S) och 13 (V).

Motionerna

I partimotion 2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) vill motionärerna att LOU ändras så att krav på skäliga villkor ska ställas vid behov i alla offentliga upphandlingar så att det blir möjligt att vid upphandling ställa krav på villkor om pensioner, försäkringar och annan ledighet än semester (yrkande 23), att det ska införas ett krav på anbudsgivarna att, i samband med upphandling, redovisa vilken personalstyrka och vilka lönenivåer som ligger till grund för deras kostnadsberäkningar (yrkande 25) och att upphandlande aktörer inför upphandlingsförfarandet ska ha en dialog med relevanta fackförbund i den bransch där upphandlingen ska ske (yrkande 26). I kommittémotion 2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) vill motionärerna att företag som fuskar vid offentlig upphandling ska kunna svartlistas (yrkande 2) och att reglerna för att utesluta leverantörer från att delta i valfrihetssystemet ska ses över (yrkande 4). Även i kommittémotion 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 42 vill motionärerna att företag som fuskar ska kunna svartlistas och att företag som lämnar orimligt låga anbud ska uteslutas från offentliga upphandlingar. Ett liknande förslag om för låga anbud finns i kommittémotion 2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 72.

Pågående arbete

Under 2025 fattades en rad beslut om lagändringar och regeringsuppdrag som bl.a. handlar om arbetsrättsliga villkor i upphandlingar, onormalt låga anbud och möjligheterna att utesluta oseriösa aktörer från upphandlingar.

Flera regeringsuppdrag som har bäring på välfärdsbrottslighet och oseriösa aktörer i upphandling har bl.a. avrapporterats av Konkurrensverket.

- Förslag för att underlätta hanteringen av onormalt låga anbud som inte är seriöst menade (rapport 2025:4)
- Metoder för att beakta kvalitet i offentliga kontrakt (rapport 2025:7)
- Nya grindvaktsfunktioner i LOV – förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem (rapport 2025:8)

Regeringen beslutade även under hösten 2025 om Färdplan för de offentliga affärerna 2025–2030, som bl.a. innehåller ett nytt inriktningsmål för de offentliga affärerna: Endast seriösa leverantörer i de offentliga affärerna.

Upphandlingsmyndigheten har fått ett särskilt uppdrag att främja och följa upp färdplanen. Upphandlingsmyndigheten var en av de myndigheter som i slutet av 2024 fick i uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet. Myndigheten redovisade uppdraget i en rapport i augusti 2025: Utveckling av det brottsförebyggande arbetet (rapport 2025:3) Det har även skett flera lagändringar i närtid som ökar möjligheterna för myndigheter att utbyta information för att motverka och beivra brottslighet, t.ex. lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Regeringen har även beslutat om en proposition om utökade registerkontroller vid anställning i kommun. Under våren väntas också en rad förslag av betydelse för den offentliga upphandlingen komma att behandlas, t.ex. om leverantörskontroll vid upphandling, utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän, straffrättsliga åtgärder mot missbruk av offentlig ställning, förbättrade förutsättningar för kommuner att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, bättre förutsättningar för kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner samt ökat informationsutbyte mellan myndigheter.

Regeringen har i färdplanen för de offentliga affärerna uppmanat upphandlande aktörer att där det behövs säkerställa att leverantören och eventuella underleverantörer följer arbetsrättsliga villkor och betalar skäliga löner, skatter och avgifter för sina anställda.

Riksrevisionen granskade under 2025 de statliga myndigheternas arbete med att ställa arbetsrättsliga villkor i upphandlingar. Riksrevisionen framförde bl.a. att Upphandlingsmyndigheten erbjuder ett uppskattat stöd men inte fullt ut har kunnat möta behoven på grund av uppdragets komplexitet och begränsade resurser. Regeringen har i sitt yttrande över granskningsrapporten bl.a. angett att den har beslutat att ge Upphandlingsmyndigheten ett bredare uppdrag för att stärka det offentliga upphandlingsstödet och att informera och vägleda upphandlande aktörer om färdplanen för de offentliga affärerna.

Upphandlingsmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har även nyligen fått ett gemensamt uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med att motverka arbetslivskriminalitet och brottslighet i välfärden i de offentliga affärerna. I uppdraget ingår bl.a. att utveckla ett förbättrat stöd om onormalt låga anbud och arbetsrättsliga villkor.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om oseriösa aktörer och skäliga villkor, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet ansåg att upphandling, rätt använd, kan vara ett effektivt instrument för att skapa flera positiva effekter i samhället såsom ökad tillväxt, sysselsättning och jämställdhet samt ökade miljökrav. Det går dock inte att bortse från de oseriösa aktörer som försöker utnyttja upphandlingslagstiftningen. Det var därför enligt utskottet av stor betydelse att regeringen aktivt arbetade med att öka möjligheterna att utesluta oseriösa aktörer inom ramen för upphandlingslagstiftningen. Det

arbete som gjordes inom Regeringskansliet med en samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter och vid ansökan om att delta i ett valfrihetssystem kunde enligt utskottet innebära en möjlighet att utesluta oseriösa aktörer från att delta. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det under 2025 fattades en rad beslut om lagändringar och regeringsuppdrag som bl.a. handlar om arbetsrättsliga villkor i upphandlingar, onormalt låga anbud och möjligheterna att utesluta oseriösa aktörer från upphandlingar. Dessutom har Upphandlingsmyndigheten och Konkurrensverket avrapporterat flera regeringsuppdrag som handlar om välfärdsbrottslighet och oseriösa aktörer i upphandling. Regeringen har i färdplanen för de offentliga affärerna uppmanat upphandlande aktörer att där det behövs säkerställa att leverantörer och eventuella underleverantörer följer arbetsrättsliga villkor och betalar skäliga löner, skatter och avgifter för sina anställda.

Utskottet noterar också att Riksrevisionen under 2025 granskade de statliga myndigheternas arbete med att ställa arbetsrättsliga villkor i upphandlingar. Regeringen har i sitt yttrande över granskningsrapporten bl.a. angett att den har beslutat att ge Upphandlingsmyndigheten ett bredare uppdrag för att stärka det offentliga upphandlingsstödet och att informera och vägleda upphandlande aktörer om färdplanen för de offentliga affärerna. Upphandlingsmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har även fått i gemensamt uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med att motverka arbetslivskriminalitet och brottslighet i välfärden. I uppdraget ingår bl.a. att utveckla ett förbättrat stöd om onormalt låga anbud och arbetsrättsliga villkor.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Kollektivavtal och lärlingsplatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kollektivavtal och lärlingsplatser. Utskottet hänvisar till det arbete som pågår inom Regeringskansliet och Upphandlingsmyndigheten.

Jämför reservation 14 (S) och 15 (V).

Motionerna

I partimotion 2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 28 vill motionärerna att det ska införas krav på att ta in lärlingar vid offentlig upphandling, s.k. lärlingsklausuler. Ett liknande yrkande finns i motion 2025/26:677 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S). I motion

2025/26:621 av Jamal El-Haj (-) yrkar motionären att det ska ställas krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling, Ett sådant förslag finns också i kommittémotion 2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 7.

Pågående arbete

Upphandlingsmyndigheten har tagit fram ett omfattande stöd om sysselsättningskrav i offentlig upphandling, som även omfattar s.k. lärlingsanställningar. Av stödet framgår bl.a. att alla sådana villkor måste ha en koppling till föremålet för upphandlingen.

Upphandlingsmyndigheten konstaterar att det inte är tillåtet att i offentlig upphandling ställa krav på att ett företag för att få delta eller tilldelas kontrakt i en upphandling ska omfattas av kollektivavtal. Om lagstiftaren vill se en sådan förändring måste det således till en ändring av unionsrätten. Däremot ska den upphandlande myndigheten, om det behövs, kräva att leverantören ska fullgöra kontraktet enligt angivna villkor om lön, semester och arbetstid som arbetstagarna som ska utföra arbetet enligt kontraktet minst ska tillförsäkras (17 kap. 2 § LOU). Nivåerna på dessa villkor ska anges enligt de lägsta nivåer som följer av ett centralt kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige på motsvarande arbetstagare i den aktuella branschen (17 kap. 3 § LOU). Upphandlingsmyndigheten har tagit fram stöd om sådana arbetsrättsliga villkor. Regeringen har i färdplanen för de offentliga affärerna uppmanat upphandlande aktörer att, där det behövs, säkerställa att leverantören och eventuella underleverantörer följer arbetsrättsliga villkor och betalar skäliga löner, skatter och avgifter för sina anställda.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om kollektivavtal och lärlingsplatser, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet konstaterade att det redan i dag finns lagstiftning som gör det möjligt att ställa arbetsrättsliga villkor vid upphandling både över och under tröskelvärdena samt vid upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster så länge det är förenligt med de grundläggande upphandlingsprinciperna. Samtidigt anförde utskottet att det är viktigt att regeringen aktivt utvärderar och följer upp på vilket sätt upphandlingslagstiftningen används i praktiken. Regeringens fortsatta arbete med den nationella upphandlingsstrategin kan enligt utskottet antas utveckla arbetet med dessa frågor. Därmed avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Upphandlingsmyndigheten har tagit fram ett omfattande stöd om sysselsättningskrav i offentlig upphandling, som även omfattar

lärlingsanställningar. Av stödet framgår bl.a. att alla sådana villkor måste ha en koppling till föremålet för upphandlingen.

Utskottet konstaterar att det inte är tillåtet att i offentlig upphandling ställa krav på att ett företag för att få delta eller tilldelas kontrakt i en upphandling ska omfattas av kollektivavtal. För en sådan förändring måste det göras en ändring av unionsrätten. Däremot ska den upphandlande myndigheten, om det behövs, kräva att leverantören ska fullgöra kontraktet enligt angivna villkor om lön, semester och arbetstid som arbetstagarna som ska utföra arbetet enligt kontraktet minst ska tillförsäkras. Nivåerna på dessa villkor ska anges enligt de lägsta nivåer som följer av ett centralt kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige på motsvarande arbetstagare i den aktuella branschen. Upphandlingsmyndigheten har tagit fram stöd om sådana arbetsrättsliga villkor. Regeringen har i färdplanen för de offentliga affärerna uppmanat upphandlande aktörer att, där det behövs, säkerställa att leverantören och eventuella underleverantörer följer arbetsrättsliga villkor och betalar skäliga löner, skatter och avgifter för sina anställda.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Innovations- och funktionsupphandling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om innovations- och funktionsupphandling. Utskottet hänvisar till det arbete som pågår på detta område inom både EU och OECD.

Jämför reservation 16 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 6 vill motionärerna att regeringen ska se över hur innovationsupphandlingar kan användas för att driva på teknikutveckling och innovationer i offentlig sektor samt fungera som efterfrågestimulans för vissa branscher.

I motion 2025/26:2522 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Malin Höglund (båda M) vill motionärerna att möjligheten att leverera mer nytta för pengarna genom offentlig upphandling med korrekt nyttjanderätt ska ses över.

Pågående arbete

Upphandlingsmyndigheten konstaterar att det i Sverige inte finns någon lagstadgad standard för hur immateriella rättigheter ska fördelas vid innovationsupphandling. Det betyder att det är upp till varje upphandlande organisation att i den enskilda upphandlingen definiera detta i upphandlingsdokumenten. I EU:s benchmarkingrapport om innovationsupphandling från

2024 tas immateriella rättigheter upp som en indikator på hur innovationsvänlig den offentliga upphandlingsmarknaden är. En innovationsvänlig modell är att ge leverantören äganderätten till de immateriella rättigheterna, men samtidigt ge den offentliga aktören nyttjanderättigheter som behövs för att använda och vidareutveckla lösningen. Även Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) belyser problematiken med innovationsupphandling i rapporten Public procurement for public sector innovation: Facilitating innovators' access to innovation procurement från 2024. Sammanfattningsvis påvisar rapporterna att det finns behov av ökad kompetens och kunskap hos upphandlande organisationer, tydligare strategisk förankring samt praktiskt stöd i planering och genomförande. Rapporternas analyser pekar även på vikten av policyer och styrande ramverk som uppmuntrar innovation samt system för samverkan och lärande mellan organisationer och leverantörer. Tillsammans skapar dessa förutsättningar för fler innovationsupphandlingar, ökad konkurrenskraft och större samhällsnytta. Upphandlingsmyndigheten har kartlagt det svenska stödet till innovationsupphandling och slutsatsen är att det finns ett visst stöd men att det är utspritt på olika aktörer.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om innovations- och funktionsupphandling, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet noterade då att regeringen i mars 2024 hade beslutat att ändra sitt tidigare uppdrag till Trafikverket om att inrätta en nationell samordnare för inrikes sjöfart och närsjöfart (LI2024/00655). Ändringen innebar bl.a. att Trafikverket ska etablera en samverkansplattform för att utveckla formerna för att samordna kravställningen vid innovationsupphandlingar för att påskynda sjöfartens omställning till fossilfrihet och elektrifiering.

Utskottet noterade också att Upphandlingsmyndigheten under de senaste åren, tillsammans med Vinnova och Patent- och registreringsverket, arbetat med att inrätta en innovationsupphandlingsarena. Därutöver hade Upphandlingsmyndigheten arbetat med att stimulera etableringen av ändamålsenliga inköpsorganisationer. Myndighetens samarbete med Vinnova när det gällde att ge stöd för att öka antalet innovationsupphandlingar var ett exempel på en insats som utvecklar innovationsupphandlingen. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar, liksom Upphandlingsmyndigheten, att det i Sverige inte finns någon lagstadgad standard för hur immateriella rättigheter ska fördelas vid innovationsupphandling. Varje upphandlande organisation får därför definiera detta i upphandlingsdokumenten i varje enskild upphandling. Både EU och OECD belyser problematiken med innovationsupphandlingar och att

det finns behov av ökad kompetens och kunskap hos upphandlande organisationer, tydligare strategisk förankring samt praktiskt stöd i planering och genomförande. Upphandlingsmyndigheten har kartlagt det svenska stödet till innovationsupphandling och slutsatsen är att det finns ett visst stöd, men att det är utspritt på olika aktörer.

Mot bakgrund av det arbete som pågår på detta område inom både EU och OECD anser utskottet att det för närvarande inte finns skäl att ytterligare se över hur innovationsupphandling kan användas. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Direktupphandling och tröskelvärde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om direktupphandling och tröskelvärden. Utskottet hänvisar till att det för icke-direktivstyrda upphandlingar redan i dag finns ett förenklat upphandlingsregelverk jämfört med de regler som gäller på det direktivstyrda området

Motionen

I motion 2025/26:416 av Niels Paarup-Petersen (C) vill motionären att reglerna förenklas för upphandlingar under EU:s tröskelvärden till en miniminivå så att de är i överensstämmelse med EU-lagstiftningen (yrkande 1) och att direktupphandlingsgränsen ses över (yrkande 2).

Pågående arbete

Den svenska upphandlingslagstiftningen bygger till stor del på EU-direktiv. Som anges ovan under avsnittet Utformningen av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt gäller för icke-direktivstyrda upphandlingar redan i dag ett förenklat upphandlingsregelverk jämfört med de regler som gäller på det direktivstyrda området. Det nuvarande förenklade regelverket trädde i kraft 2022 och kännetecknas bl.a. av att de grundläggande unionsrättsliga principerna för upphandling ska beaktas. När det gäller undantag från tillämpningsområde, beräkning av värde, och rättsmedel gäller samma bestämmelser som för direktivstyrd upphandling. Det grundläggande kravet på föregående annonsering i en annonsdatabas gäller också, även om upphandlingen inte behöver annonseras i hela EU. När det gäller förutsättningar för undantag från annonsering gäller i stor utsträckning samma grunder som kan motivera förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt upphandlingsdirektiven. I tillägg till detta kan man avstå från att annonsera vid synnerliga skäl. Det finns också ett särskilt undantag som kan tillämpas i samband med en överprövning. Även den enklare regleringen på det icke-

direktivstyrda området innebär vissa begränsningar av handlingsutrymmet och krav på administration för upphandlande organisationer och för leverantörer.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om direktupphandling och tröskelvärde, senast i betänkande 2024/25:FiU34. I sitt ställningstagande konstaterade utskottet att det sedan 2022 finns ett förenklat upphandlingsregelverk för icke-direktivstyrda upphandlingar. Regelverket kännetecknas bl.a. av att endast de grundläggande unionsrättsliga principerna för upphandling ska beaktas vid sådana upphandlingar. När det gäller undantag från tillämpningsområde, beräkning av värde och rättsmedel anförde utskottet att samma bestämmelser gäller som för direktivstyrd upphandling. Det grundläggande kravet på en föregående annonsering i en annonsdatabas gäller också, även om upphandlingen inte behöver annonseras inom hela EU. Vidare konstaterade utskottet att beloppsgränsen för direktupphandling av vissa sociala tjänster och andra särskilda tjänster hade höjts och att det finns ett särskilt undantag som kan tillämpas i samband med en överprövning.

Utskottet anförde att man i samband med införandet av det nuvarande regelverket för sådana upphandlingar som inte fullt ut omfattas av upphandlingsdirektiven gjorde bedömningen att de icke-direktivstyrda upphandlingarna skulle regleras på ett enklare sätt, men att de inte skulle lämnas oreglerade. Orsaken till detta var samhällsekonomiska aspekter och rättssäkerhetsskäl samt att man ville tillgodose unionsrättens krav på bestämmelser om icke-direktivstyrd upphandling som har ett gränsöverskridande intresse. Utskottet konstaterar att när reglerna infördes framhölls att ett grundläggande regelverk även för de icke-direktivstyrda upphandlingarna skulle tillgodose allmänhetens och leverantörernas krav på insyn och förutsebarhet och att det också var en viktig förutsättning för arbetet mot korruption. Om man beaktade dessa syften skulle det bli problematiskt att utforma lagstiftningen enbart med utgångspunkt i vad inköpare och leverantörer eventuellt efterfrågar. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den svenska upphandlingslagstiftningen till stor del bygger på EU-direktiv. Som anges ovan under avsnittet Utformningen av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt gäller för icke-direktivstyrda upphandlingar redan i dag ett förenklat upphandlingsregelverk jämfört med de regler som gäller på det direktivstyrda området. Det nuvarande förenklade regelverket, som trädde i kraft 2022, kännetecknas bl.a. av att de grundläggande unionsrättsliga principerna för upphandling ska beaktas. Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motionsyrkandena.

LOU för föreningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om LOU för föreningar. Utskottet hänvisar till det nuvarande upphandlingsregelverket.

Motionen

I motion 2025/26:1294 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) vill motionären att regeringen överväger att skapa en möjlighet för föreningar att bygga lokaler kostnadseffektivt i samverkan med kommuner.

Pågående arbete

Upphandlingslagarna generellt ska tillämpas vid den upphandling som genomförs av offentliga organ (1 kap. 18 och 22 §§ LOU). Andra aktörer, som privata företag eller ideella organisationer, behöver inte tillämpa LOU. Att en upphandlande organisation upphandlar varor, tjänster och byggtreprenader som i sin tur ska användas av andra är emellertid inte ovanligt och följer av att upphandlande organisationer som huvudregel är en del av den offentliga förvaltningen. Omvänt kan en upphandlande organisation lämna olika typer av bidrag och stöd till bl.a. ideella organisationer utan att detta omfattas av upphandlingsreglerna.

Upphandlingsmyndigheten framhåller att mycket offentlig verksamhet är rättsligt reglerad på ett annat sätt än om samma eller liknande uppgifter utförs av privata aktörer. Detta hänger bl.a. samman med att den offentliga förvaltningen har ett annat uppdrag än privata aktörer (såväl vinstsyftande som ideella). Dessutom måste Sveriges nationella upphandlingslagar i de delar de genomför EU:s upphandlingsdirektiv överensstämma med direktiven. Tillämpningsområdet för upphandlingsdirektiven har prövats i en rad domar av såväl EU-domstolen som nationella domstolar.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om LOU för föreningar, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet påminde då om att Sveriges nationella upphandlingslagar i de delar de genomför EU:s upphandlingsdirektiv måste överensstämma med direktiven. Tillämpningsområdet för upphandlingsdirektiven har prövats i en rad domar av såväl EU-domstolen som nationella domstolar. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att Sveriges nationella upphandlingslagar i de delar de genomför EU:s upphandlingsdirektiv måste överensstämma med direktiven.

Tillämpningsområdet för upphandlingsdirektiven har prövats i en rad domar av såväl EU-domstolen som nationella domstolar. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Livsmedelsproduktion och hälsosam mat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om livsmedelsproduktion och hälsosam mat. Utskottet konstaterar att det ur ett upphandlingsrättsligt perspektiv inte finns några hinder för att upphandla näringsriktiga livsmedel och måltidsalternativ.

Motionen

I motion 2025/26:3613 av Lina Nordquist och Helene Odenjung (båda L) yrkande 2 vill motionärerna att det tas fram riktlinjer för offentligt upphandlade idrotts- och badhuskafeterior för att säkerställa näringsriktig och tilltalande mat.

Pågående arbete

Upphandlingsrättsligt finns det inte några hinder för att upphandla näringsriktiga livsmedel och måltidsalternativ. Näringsriktighet och kostrekommendationer ligger inom Livsmedelsverkets verksamhetsområde och deras arbete är välkänt i kommunerna.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om livsmedelsproduktion och hälsosam mat, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet påminde då om att det redan enligt den nuvarande lagstiftningen är möjligt att ställa krav på livsmedelsproduktion vid offentlig upphandling. Utskottet noterade att Upphandlingsmyndigheten hade utvecklat och förvaltade ett stort antal hållbarhetskriterier för upphandling av livsmedel, och att myndigheten även ger stöd för identifiering av hållbarhetsrisker vid upphandling av livsmedel i sin riskanalystjänst. Vidare välkomnade utskottet regeringens uppdaterade strategi för ökad svensk livsmedelsproduktion, Livsmedelsstrategin 2.0. Det vidare arbetet med att genomföra den kunde enligt utskottet antas utveckla arbetet med dessa frågor. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det ur ett upphandlingsrättsligt perspektiv inte finns några hinder för att upphandla näringsriktiga livsmedel och måltidsalternativ. Näringsriktighet och kostrekommendationer ligger inom Livsmedelsverkets verksamhetsområde och deras arbete är välkänt i kommunerna. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Nationell säkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om nationell säkerhet. Utskottet hänvisar till det arbete som pågår inom Regeringskansliet. Jämför reservation 17 (S).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 8 vill motionärerna att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen om hur nationell säkerhet kan beaktas vid offentlig upphandling.

Pågående arbete

I maj 2025 tillsatte regeringen en utredning som bl.a. skulle analysera hur upphandlare ska kunna välja bort leverantörer som utgör en risk för nationell säkerhet eller nationella intressen redan i upphandlingsförfarandet. Utredningen, som var en s.k. snabbspårsutredning, överlämnade promemorian Tredjelandslieferantörers tillträde till upphandlingsförfaranden (Ds 2025:29) till regeringen i november 2025. Ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet och är ute på remiss fram till den 14 april i år.

Upphandlingsmyndigheten framförde i budgetunderlaget för 2026–2028 att myndigheten borde få en ny finansierad instruktionsenlig uppgift att utöka sitt upphandlingsstöd i fråga om beredskapsaspekter i offentlig upphandling – detta på grund av att frågor om säkerhetsskydd kommer att bli allt viktigare i framtiden. En sådan uppgift skulle bl.a. kunna innefatta att utveckla, förvalta och sprida befintligt stöd om säkerhetsskydd i upphandling samt säkerhetsrelaterad innovationsupphandling. Vidare kan nämnas att Upphandlingsmyndigheten i en rapport i december 2025 bl.a. pekade på att frågor om arbetslivskriminalitet, beredskap och säkerhetsskydd har flera beröringspunkter. Upphandlingsmyndigheten har även i ett nyligen inskickat yttrande till EU-kommissionen kopplat till den pågående översynen av upphandlingsdirektiven pekat på behovet av ändrade regler på EU-nivå för att man ska kunna ta större säkerhetshänsyn än vad som bedöms möjligt enligt nuvarande regelverk.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat motioner om nationell säkerhet, senast i betänkande 2024/25:FiU34. Utskottet påminde då om att upphandling, rätt använd, kan vara ett effektivt instrument för att skapa flera positiva effekter i samhället. Enligt utskottet var det därför viktigt att regeringen aktivt arbetade med att ta hänsyn till nationella säkerhetsintressen inom ramen för upphandlingslagstiftningen. Utskottet framhöll att Upphandlingsmyndighetens stöd vid säkerhetsupphandlingar fyller en central funktion för att tillvarata nationella säkerhetsintressen. Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att upphandling, rätt använd, kan vara ett effektivt instrument för att skapa flera positiva effekter i samhället. Det är därför viktigt att regeringen aktivt arbetar med att ta hänsyn till nationella säkerhetsintressen inom ramen för upphandlingslagstiftningen. Utskottet konstaterar att regeringen i maj 2025 tillsatte en utredning som bl.a. skulle analysera hur upphandlare ska kunna välja bort leverantörer som utgör en risk för nationell säkerhet eller nationella intressen redan i upphandlingsförfaranden. Utredningen överlämnade promemorian Tredjelandsleverantörers tillträde till upphandlingsförfaranden (Ds 2025:29) till regeringen i november 2025. Ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet.

Med hänvisning till det arbete som pågår inom Regeringskansliet avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Reservationer

1. Utformning av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt, punkt 1 (S)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76 och

avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 29,

2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkandena 1 och 3,

2025/26:2326 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2369 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 14,

2025/26:2388 av Markus Wiechel (SD) och

2025/26:3064 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

År 2023 beslutades propositionen En effektiv upphandlingstillsyn, som i stora delar följde förslagen i Ds 2022:5. Vi tror att lagändringen kommer att möjliggöra en effektivare upphandlingstillsyn. Men regeringen valde att utelämna några viktiga förslag som fanns i den remitterade departements-skrivelsen. Upphandlingsmyndigheten och flera andra remissinstanser betonade behovet av efterannonsering för att skapa insyn och transparens samt för att komma till rätta med oegentligheter. Dessutom ger en sådan reglering bättre statistik på upphandlingsområdet och underlättar uppföljning. Det är, enligt vår mening, därför rimligt att Konkurrensverket ska få fatta beslut om en upphandlingsskadeavgift för att de som vinner upphandlingar bättre ska följa reglerna om efterannonsering och publicering av annonser om offentliga upphandlingar i en registrerad annonsdatabas. Vi anser också att det är rimligt att bestämmelserna om att lämna in uppgifter när en utredning har inletts även bör gälla leverantörer och inte enbart den upphandlande myndigheten. Det skulle göra det lättare att följa upp och granska om kraven i en upphandling har följts.

Upphandlingsmyndighetens nationella upphandlingsrapport 2023 visar att potentialen i offentlig upphandling inte utnyttjas fullt ut. Man skriver att det bl.a. beror på bristande ledning och styrning av offentliga inköp och att det saknas tydliga mål för det egna inköpsarbetet. Det är exempelvis viktigt att inköpen är faktabaserade och att de följs upp. Att inte följa upp avtalen öppnar för oseriösa aktörer och för att organisationen inte får det den betalar för. Genom att alltid följa upp avtal och leveranser bygger den upphandlande organisationen dessutom upp ett förtroende hos leverantörerna. Det leder på sikt till en sund konkurrens mellan seriösa företag. Det är inte minst viktigt i dag när vi ser hur välfärdsbrottsligheten och arbetslivskriminaliteten ökar. Efter att gränsen för direktupphandlingar sänktes har man kunnat se en ökad andel direktupphandlingar, och det har medfört mindre konkurrens och också färre kontroller. Vi anser att detta är något som måste följas noga av regeringen och ansvariga myndigheter.

Enligt Upphandlingsmyndighetens rapport om utvecklingen på upphandlingsområdet 2024 visar statistiken att det inte skett några större förändringar under de senaste åren sett till vem som upphandlar vad, från vem, till vilket värde och hur. Upphandlingsmyndigheten är en expert- och kunskapsmyndighet som ger stöd och vägledning inom offentlig upphandling och statsstöd genom att utveckla och förmedla kunskap, verktyg och metoder. Det är viktigt att myndigheten ges fortsatta förutsättningar att arbeta för att öka kunskapen hos upphandlande myndigheter och deras leverantörer.

I dag finns ett samarbete mellan nio olika myndigheter inom det myndighetsgemensamma centret mot arbetslivskriminalitet. Vi anser att även Upphandlingsmyndigheten ska vara med i det samarbetet. Upphandlingsmyndigheten har lyft fram behovet av att genomföra en lagstiftning som möjliggör för myndigheten att samla in och publicera inköpsvärden som öppna data. Myndigheten betonar behovet av att samla in fakturor för statistikändamål eftersom sådan statistik ger ökad transparens och insyn i hur skattemedel används i praktiken och kan bidra till att uppmärksamma ineffektivitet och minska risken för korruption och oegentligheter. Det kan t.ex. ske genom användandet av AI-verktyg för att upptäcka fall av offentlig upphandling som avviker från de rutiner och krav som följer av lagstiftningen. Regeringen bör se över vilka åtgärder som kan vidtas för att öka effektiviteten och minska felaktigheterna vid offentlig upphandling.

Den 21 augusti 2023 presenterade Leverantörskontrollutredningen (SOU2023:43) ett förslag om att låta Bolagsverket ansvara för en funktion som möjliggör samordnade registerkontroller. På så sätt kan den upphandlande organisationen få tillgång till uppgifter som i dag är sekretessbelagda från register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna. Förslaget skulle innebära ett viktigt steg för att bli av med oseriösa aktörer på marknaden för offentlig upphandling och inom valfrihetssystemen. Utredningen har varit ute på remiss, och vi anser att regeringen snarast bör återkomma med förslag på en sådan funktion. Vi anser inte att utredningens förslag är tillräckligt långtgående eftersom kontrollen inte

omfattar samtliga uppgifter som skulle kunna leda till uteslutning enligt de obligatoriska och frivilliga uteslutningsgrunderna.

Företag som ägnar sig åt arbetslivskriminalitet och återkommande fuskar bör enligt vår mening kunna svartlistas. Fusk och missbruk vid användandet av rut- och rottjänster ska motverkas, och vi vill ställa hårdare krav på företag som tar emot lönesubventioner eller erbjuder skattesubventionerade tjänster och stärka entreprenörsansvaret. Det innebär bl.a. att om företaget eller dess företrädare har brutit mot arbetsmiljölagar och fått en sanktion eller ett vite utdömt upprepade gånger borde det vara möjligt att stänga av dem från att delta i offentliga upphandlingar. Det är också angeläget att se över reglerna för att utesluta leverantörer från att delta i valfrihetssystem. Arbetsmiljöverket bör få i uppgift att föra register över företag som fått förbud, vite eller sanktion utdömt.

2. Utformning av upphandlingsregelverket – förenklingar och arbetsrätt, punkt 1 (V)

av Ilona Szatmári Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 29 och

2025/26:2369 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 14 och

avslår motionerna

2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkandena 1 och 3,

2025/26:2326 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2388 av Markus Wiechel (SD),

2025/26:3064 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M) yrkandena 1–4,

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76.

Ställningstagande

Jag konstaterar att det krävs förändringar på EU-nivå för att åstadkomma ett bättre regelverk för offentlig upphandling i Sverige. LOU styrs bl.a. av EU:s upphandlingsdirektiv, vilket förhindrar nödvändiga förbättringar av svensk upphandlingslagstiftning. Enligt direktivet kan upphandlande myndigheter exempelvis inte ställa krav på kollektivavtal i samband med upphandling utan enbart kollektivavtalsenliga villkor när det gäller lön, arbetstid och semester. En upphandlande myndighet kan alltså inte kräva att leverantören ska vara

bunden av kollektivavtal. Direktivet förhindrar även möjligheten att införa en begränsning av antalet underleverantörsled. Sammantaget skapar det utrymme för lönedumpning och bidrar till otrygga jobb med dåliga villkor på svensk arbetsmarknad. Jag vill förändra EU:s upphandlingsregler så att det blir möjligt att förbättra upphandlingslagstiftningen i Sverige och att därigenom bl.a. ställa krav på kollektivavtal vid all offentlig upphandling utan undantag. Regeringen bör verka för att förändra EU:s upphandlingsdirektiv i syfte att möjliggöra ett bättre regelverk för offentlig upphandling i Sverige.

Jag vill också att LOU ska skärpas i syfte att garantera upphandlingar i linje med internationellt erkända mänskliga rättigheter som tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, samt principerna i Internationella arbetsorganisationens (ILO) deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. En stor del av världens produktion sker i Kina, och många svenska företag köper in produkter som tillverkats i kinesiska fabriker med undermåliga villkor. Alltför många svenska importörer prioriterar låga produktionskostnader före miljöhänsyn och villkor för de anställda. Om arbetsmiljön i Sverige såg ut som den alltför ofta gör i Kina skulle fabriken tvingas stänga omedelbart. Människorätsorganisationer har rapporterat om statligt sanktionerat tvångsarbete kopplat till omskolningsläger i Xinjiang och genom statliga arbetsprogram kopplade till fattigdomsbekämpning. Bristande insyn gör det genomgående svårt att vara säker på att tvångsarbete inte förekommer. I en rapport från ETI Sverige i samarbete med Storstockholms Lokaltrafik, Västtrafik, Skånetrafiken och Luleås lokaltrafik 2024 granskades leveranskedjan vid tillverkning av spårfordon med fokus på Kina. Rapporten visar en tydlig koppling mellan järnvägs- och spårfordonsindustrin i Kina och statligt sanktionerat tvångsarbete. I rapporten varnas också för att den minskade tillväxttakten i Kina innebär risker för en ökad negativ påverkan på mänskliga rättigheter. Med tanke på Sveriges och EU:s beroende av Kina när det kommer till teknik för den gröna omställningen är det mycket angeläget att säkerställa att handeln inte bidrar till tvångsarbete eller förtryck av arbetstagare.

3. Utformning av upphandlingsregelverket vid kriser och beredskap, punkt 2 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 10 och avslår motion

2025/26:597 av Erik Hellsborn (SD).

Ställningstagande

Hälso- och sjukvården är en viktig del av det svenska totalförsvaret. Vården behöver därför bli mer motståndskraftig under samhällskriser och ytterst under krig. LUFS har som huvudsyfte att skapa konkurrens i upphandlingar av känslig karaktär på försvars- och säkerhetsområdet. LUFS ska ge förutsättningar för ett starkare och mer anpassat skydd av ett upphandlingsföremål. Det är viktigt att inte föråldrad eller otydlig lagstiftning står i vägen för bättre beredskap och säkerhet i hälso- och sjukvården. Jag vill därför att regeringen ser över hur det skyndsamt kan förtydligas att det ska vara möjligt att tillämpa LUFS vid upphandlingar inom vård, omsorg och socialtjänst.

4. Mindre företag och idéburna organisationer, punkt 3 (S, V)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S), Hanna Westerén (S) och Ilona Szatmári Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 131 och avslår motionerna

2025/26:1068 av Carina Ödebrink m.fl. (S) yrkande 1,

2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M) yrkande 2 och

2025/26:2154 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

I ett historiskt perspektiv är det främst genom civilsamhället som riktat stöd har erbjudits kvinnor och barn som utsatts för mäns våld i nära relationer. Landets kvinnojourer har under närmare 50 år utfört ett livsavgörande arbete för många kvinnor i behov av skydd. Under de senaste decennierna har den offentliga skyldigheten att ge brottsofferstöd sedan stegvis skärpts. Utvecklingen har återkommande väckt frågor om ansvarsförhållandet mellan kommunerna och de ideella aktörerna. Det var bakgrunden till att den socialdemokratiskt ledda regeringen under den föregående mandatperioden lät utreda frågorna och lagstiftningen om skyddade boenden. Ny lagstiftning är nu på plats.

Samtidigt som vi har välkomnat inriktningen på lagstiftningen finns det farhågor om att den på sikt kan innebära risker för kvinnojourernas

verksamhet. När nu samhället tar nödvändiga steg i förändringen av regelverket är det av stor vikt att inte civilsamhällets och då särskilt kvinnojourernas upparbetade kompetens, erfarenhet och internt uppbyggda system för skydd och stöd, förloras. De senaste decenniernas utveckling, där allt strängare krav har ställts på kommunerna när det gäller konkurrensutsättning enligt LOU, har lett till en förskjutning mot principen om lägsta pris där civilsamhällesorganisationernas särskilda värde och betydelse varit svårare att premiera. Det har i vissa fall lett till att kommuner, trots motsatta politiska ambitioner, tvingats anlita vinstdrivande företag framför ideellt drivna skyddade boenden. Under den föregående mandatperioden försökte den socialdemokratiskt ledda regeringen på flera sätt möjliggöra för ökade inslag av ideellt driven verksamhet i välfärden. De flesta av dessa lagstiftningsinitiativ röstades ned, men en proposition om idéburen välfärd antogs. Sedan den 1 januari 2023 kan kommuner därmed reservera deltagande i upphandlingar och valfrihetssystem (förutom när det gäller primärvård) för idéburna aktörer. När denna möjlighet tillämpas av kommuner kan endast idéburna organisationer, vilka inte får göra värdeöverföringar utom till andra idéburna organisationer eller till forskning, tilldelas det aktuella offentliga kontraktet. Dessa organisationer ska då vara registrerade i Kammarkollegiets särskilda register för idéburna organisationer. Vi anser att möjligheterna att reservera deltagande i upphandlingar och valfrihetssystem för idéburna organisationer ska tillämpas vid all upphandlad drift av skyddade boenden.

5. Miljökrav, punkt 4 (V)

av Ilona Szatmári Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5 och

avslår motionerna

2025/26:2752 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 2,

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkandena 4 och 5,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20,

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 28,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 17 och 208,

2025/26:3546 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40 och 43–45.

Ställningstagande

Arbetsmaskiner stod för över 6 procent av Sveriges utsläpp av växthusgaser under 2023. De tunga maskinerna står för en stor del av dessa utsläpp. Naturvårdsverket har i en analys på uppdrag av regeringen konstaterat att utsläppen från arbetsmaskiner ökar och idag är lika omfattande som utsläppen från tunga lastbilar. Myndigheten konstaterar att en fungerande ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner är en viktig komponent i att ställa om till fossilfria alternativ och uppnå våra klimatmål. I dag bromsas utvecklingen för eldrivna arbetsmaskiner av höga kostnader, bristande efterfrågan och krångliga regelverk. Naturvårdsverket föreslår en rad åtgärder för att vända denna utveckling. Jag anser att omställningen till fossilfria arbetsmaskiner skyndsamt bör prioriteras och att regeringen i närtid bör göra verklighet av myndighetens förslag och återkomma med förslag på utformning och finansiering av ett riktat investeringsstöd för laddinfrastruktur och energilager för arbetsmaskiner. Regeringen bör ge Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten i uppdrag att förenkla och påskynda eldrivna arbetsmaskiners tillgång till tillfälliga elanslutningar och ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter utveckla upphandlingsstödet så att övergången till elektrifierade arbetsmaskiner och laddinfrastruktur främjas.

6. Miljökrav, punkt 4 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40 och 43–45 samt avslår motionerna

2025/26:2752 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 2,

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5,

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkandena 4 och 5,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20,

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 28,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 17 och 208 samt

2025/26:3546 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Offentlig upphandling behöver bli ett bättre och mer kraftfullt verktyg för att åstad komma lägre klimatutsläpp. De miljö- och klimatmål som det offentliga

sätter ska också rimligtvis genomföras i den egna verksamheten och målen måste börja följas. De riktlinjer som finns för hållbarhetskrav på upphandlade fordon måste analyseras, så att vi säkerställer att de följs. Det kan möjliggöras genom förstärkta informationsinsatser, fortsatt arbete med upphandlingskriterier och införande av grundläggande hållbarhetskrav i LOU. Offentlig verksamhet bör ta på sig ledartröjan i klimatomställningen.

Upphandlingsmyndigheten har tagit fram olika krav som det offentliga kan använda sig av för att ställa tuffare miljökrav. Det finns olika ambitionsnivåer och de är frivilliga att använda. På den statliga nivån är det dock lämpligt att ett lägsta golv i form av de baskrav som kan ställas också ställs. Målet bör också vara att andelen avancerade krav och spjutspetskrav ökar. Som exempel står Trafikverket för en mycket stor del av den svenska användningen av betong och cement. Det finns ny teknik som här kan minska utsläppen kraftigt, men den är något dyrare, vilket gör att den inte köps in. Utan efterfrågan förblir kostnaderna högre och tekniken utvecklas inte i samma grad. Staten bör därför ta ansvar för att bidra till att pressa priser och utveckla tekniken för mer klimatsmart cement. Jag vill se över om det kan vara lämpligt att offentliga aktörer går före och bygger resurseffektivt samt premierar ny och innovativ teknik i upphandlingsförfaranden.

Jag anser att det offentliga bör gå före och upphandla samma mängd biojet som krävs för de flygningar som genomförs av statsflyget. En ökad användning av biojet bidrar också till att skynda på kostnadsminskningen. Offentlig upphandling behöver i högre utsträckning ses som ett effektivt och kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning. Ett effektivt sätt är att införa ökande etappmål i syfte att öka andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet. Det gäller särskilt möbler, textilier och inredning i offentlig sektor där graden av produkter med återvunnet material är mycket låg. Jag vill även se en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling.

Att sluta kretsloppen och minska vårt ständiga beroende av nya naturresurser är brådskande men inte omöjligt. Med dagens tekniska utveckling blir det allt lättare och skattningar har visat att en cirkulär ekonomi kan halvera den svenska industrins utsläpp redan till 2030. Men då måste lagstiftningen uppdateras och det måste bli enklare att göra hållbara och cirkulära val som konsument. Det första steget är att fler produkter och varor börjar designas för att enkelt kunna repareras, uppgraderas och inte gå sönder efter en viss tid. Jag vill se en översyn av kraven i ekodesigndirektivet samt att lagstiftningen breddas för att omfatta fler sektorer, i syfte att snabbare fasa ut smutsiga energibovrar, såsom tvåtaktsmotorer eller trädgårdsapparater som inte är eldrivna, och främja mer energieffektiv och klimatsmart teknik. Svenska kraftnät upphandlar speciellt för effektbristsituationer en strategisk reserv som kallas effektreserven. Jag vill göra effektreserven mer klimatvänlig genom att ersätta den fossila oljan med fossilfria alternativ till dess att andra, mer effektiva, lösningar finns på plats.

7. Miljökrav, punkt 4 (MP)

av Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 19 och 20,

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP) yrkande 28,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 17 och 208 samt

2025/26:3546 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3 samt avslår motionerna

2025/26:2752 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 2,

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 5,

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkandena 4 och 5 samt

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 40 och 43–45.

Ställningstagande

När klimatkrav ställs styrs samhällen i en mer klimatsmart riktning. Den offentliga sektorn upphandlar för miljardbelopp varje år och har en oerhört viktig roll i att trycka på för fossilfrihet men också i att stärka näringslivets konkurrenskraft genom att de företag som utvecklat fossilfria produkter och tjänster kan skala upp sin verksamhet, vilket kan innebära minskade utsläpp tillsammans med sänkta priser. Jag anser att den ändring i LOU om att krav på klimathänsyn skulle ställas, som regeringen drog tillbaka, ska införas. Med tydliga klimatkrav vid upphandling tillsammans med samordnade krav kan den offentliga sektorn gå före med minskad klimatpåverkan och samtidigt minimera marknadsriskerna för företag som erbjuder produkter och tjänster som är bättre för klimatet. Detta är något som diskuteras i regeringens egen klimathandlingsplan men som också behöver genomföras.

Sverige bör också verka för att det ska ställas tydliga krav på mänskliga rättigheter och miljöhänsyn i all offentlig svensk och europeisk upphandling. Kraven ska omöjliggöra inköp från företag som bryter mot de mänskliga rättigheterna och internationell rätt.

Jag vill också att förslagen från Miljömålsberedningen om stärkt klimathänsyn vid offentlig upphandling (SOU 2022:15) genomförs och att det införs en regional upphandlingssamordning.

Ansvar för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser ska enligt min mening inte ensidigt läggas på den enskilda konsumenten. Politiska insatser krävs på global nivå, EU-nivå och nationell nivå för att de

globala värdekedjor som föregår vår konsumtion ska ställa om till fossilfrihet. Det ska samtidigt vara lätt att göra rätt genom att klimatsmarta konsumtionsval underlättas. Med mål och styrmedel kan också rådgivningen om hållbar upphandling och inköp till både offentlig och privat sektor utvecklas. Jag vill därför att Upphandlingsmyndighetens arbete för klimatsmart upphandling stärks och utvecklas.

Jag vill också att det införs ett mål om att offentlig sektor ska gå före i omställningen och nå nära nollutsläpp till 2030. Offentlig sektor är en enorm inköpare och kan genom att ställa höga klimatkrav skapa en efterfrågan på klimatsmarta varor och lösningar.

8. Antalet underleverantörer, punkt 5 (S)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1,

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 43 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 73 och
avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24 och

2025/26:2299 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Oseriösa och kriminella leverantörer som har gjort sig skyldiga till brott eller inte betalar sina skatter eller andra avgifter ska inte kunna få offentliga kontrakt genom upphandling. Fusk och brottslighet på arbetsmarknaden – s.k. arbetslivskriminalitet – göder den organiserade brottsligheten och ska bekämpas med samhällets fulla kraft. Ett problemområde är användandet av långa underentreprenörsled. Det innebär alltid en risk att överenskomna avtalsvillkor inte respekteras och det försvårar uppföljning av efterlevnaden när leverantörer använder ett stort antal underentreprenörer för att fullfölja sina kontrakt. Detta blir extra påtagligt när det uppstår långa leverantörskedjor i ett upphandlat projekt. Vi socialdemokrater anser att antalet underentreprenörsled ska begränsas till två som huvudregel i branscher med stor risk för arbetslivskriminalitet. Vi anser vidare att det vid vissa upphandlingar av särskilt kritiska arbeten bör införas en möjlighet att helt förbjuda användandet av underentreprenörer vid offentlig upphandling. Det kan exempelvis bli

aktuellt vid upphandling inom riskbranscher eller särskilt samhällskritiska upphandlingar. Det behövs även en starkare mekanism för kontroll av underleverantörer i linje med LOU-direktivets artikel 71. Vi vill också verka för möjligheten att utesluta orimligt låga anbud i offentlig upphandling. För att göra det svårare att fuska vill vi öka tillsynen av riskbranscher och förstärka det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Företag som fuskar ska kunna svartlistas. Redan under 2022 tillsatte den socialdemokratiska regeringen utredningen Effektiv och tillförlitlig kontroll av leverantörer vid tilldelning av offentliga kontrakt. I augusti 2023 presenterade utredningen ett förslag om att låta Bolagsverket ansvara för en funktion som möjliggör samordnade registerkontroller. På så sätt kan den upphandlande organisationen få tillgång till i dag sekretessbelagda uppgifter från register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna. Förslaget skulle innebära ett viktigt steg för att bli av med oseriösa aktörer på marknaden för offentlig upphandling och inom valfrihetssystemen. Ett sådant register skulle innebära att upphandlande myndigheter och enheter skulle få bättre kontroll på de företag som lämnar anbud. Utredningen har varit ute på remiss, och vi anser inte att utredningens förslag är tillräckligt långtgående eftersom kontrollen inte omfattar samtliga uppgifter som skulle kunna leda till uteslutning enligt de obligatoriska och frivilliga uteslutningsgrunderna. Regeringen har via regleringsbrev gått vidare med utredningens förslag, och gett Bolagsverket i uppdrag att utveckla ett system för samordnad registerkontroll som ska vara på plats till 2028. Vi socialdemokrater anser att detta borde kunna vara på plats långt tidigare. Välfärdsbrottsligheten omsätter miljarder varje år. Både den tidigare och den nuvarande regeringen har vidtagit olika åtgärder för att bekämpa välfärdsbrottsligheten, bl.a. genom att inrätta Utbetalningsmyndigheten och styra myndigheters uppdrag tydligare. Även privata aktörer och enskilda individer har visat att det är möjligt att identifiera välfärdsbrott och annan kriminalitet med hjälp av AI-verktyg. AI har kapaciteten att analysera och identifiera fusk, felaktigheter och oegentligheter i en annars näst intill oöverskådlig mängd data. Vi vill se en utökad användning av AI-teknologi och ny teknik i kontrollarbetet för att bekämpa brotten. Socialdemokraterna kan aldrig acceptera att människor dör på sin arbetsplats, och därför har vi sedan tidigare lagt fram tio skarpa förslag för att få stopp på dödsolyckorna. Ett av dem är att begränsa antalet underleverantörsled. Det är också angeläget att se över reglerna för att utesluta leverantörer från att delta i valfrihetssystem. I betänkandet från Leverantörskontrollutredningen, En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43) föreslås bl.a. att bestämmelserna om uteslutningsgrunderna i LOV ska ändras till att bli mer lika bestämmelserna i upphandlingslagen. Exempelvis bör samma brott som kan vara uteslutningsgrundande i upphandlingslagarna också vara så i lagen om valfrihetssystem. Enligt utredningens bedömning bör bestämmelserna som anger när en uteslutning får ske vara desamma, oavsett om tjänsterna köps in efter att ett valfrihetssystem inrättats eller efter en

upphandling. Vi anser att det är angeläget att regeringen går vidare med utredningens förslag. För att intensifiera arbetet mot arbetslivskriminalitet behöver Arbetsmiljöverket mer resurser. Arbetsmiljöverket är den myndighet som håller ihop det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet där även bl.a. Skatteverket, polisen och Försäkringskassan ingår. Genom att anställa fler arbetsmiljöinspektörer och göra fler arbetsplatskontroller kan samhället bekämpa arbetslivskriminaliteten. Utöver höjda straffsatser behöver också arbetet mot ekonomisk brottslighet och arbetslivskriminalitet intensifieras. Det behövs en förstärkt tillsyn där sanktionsavgifter höjs och breddas till fler områden. Företag som fuskar ska kunna svartlistas och orimligt låga anbud uteslutas från offentliga upphandlingar. I riskbranscher ska antalet underentreprenörsled som huvudregel begränsas till två.

9. Antalet underleverantörer, punkt 5 (V)

av Ilona Szatmári Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 24 och
avslår motionerna

2025/26:2299 av Zara Leghissa m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1,

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 43 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 73.

Ställningstagande

Ett problem som inte åtgärdats genom det nya regelverket för offentlig upphandling är de långa underentreprenörskedjor som ofta präglar offentligt upphandlade projekt inom bygg- och anläggningsbranschen. Huvudentreprenörer tar ofta in flera led av underentreprenörer, vilket leder till långa kedjor av underentreprenörer. Detta kan t.ex. innebära stora problem vad gäller samordning och kontroll på byggarbetsplatser. Ofta finns omfattande brister när det gäller arbetsmiljö och arbetsvillkor ju längre ned i underentreprenörskedjorna man kommer. Det krävs därför ytterligare åtgärder för att skapa ordning och reda vid offentlig upphandling. Det ska som huvudregel ställas krav på att maximalt två led av underentreprenörer får användas vid offentlig upphandling.

10. Allmännyttan och LOU, punkt 6 (S)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9 och

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 34 och
avslår motion

2025/26:2775 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29.

Ställningstagande

De allmännyttiga bostadsföretagen står för de flesta nyproducerade hyresrätterna och leder utvecklingen när det gäller att pressa boendekostnaderna. Samtidigt innebär kravet på tillämpning av LOU att allmännyttan möter högre kostnader än privata bostadsföretag. Den statliga utredningen om bättre konkurrens i bostadsbyggandet – Bygg och bo till lägre kostnad – konstaterade att allmännyttan har en företagsekonomisk nackdel av att behöva tillämpa LOU. En studie som Sveriges Allmännytta låtit genomföra visar att allmännyttan har omkring 10 procent högre byggpriser samt längre byggtid än privata byggherrar på grund av LOU. I utredningsbetänkandet Sänk tröskeln till en god bostad föreslogs det att LOU ändras så att ett organ som verkar på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstsyfte och bär sina egna förluster inte ska behöva omfattas av LOU. Förslaget, som har fått stöd av flera kommuner och organisationer, skulle innebära att allmännyttiga och privata bostadsföretag konkurrerar på lika villkor. I dag ser vi hur bostadsbyggandet har rasat till följd av hög inflation, höjda räntor samt regeringens beslut att avskaffa investeringsstödet för hyresbostäder med lägre hyresnivå. Att ta bort kravet på LOU för allmännyttiga bostadsföretag vore ett steg i rätt riktning för att förenkla bostadsbyggandet och se till att vi får fler hyreslägenheter till hyror som vanligt folk har råd att betala. Vi föreslår att LOU inte ska tillämpas för allmännyttiga bostadsföretag.

11. Allmännyttan och LOU, punkt 6 (V)

av Ilona Szatmári Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2775 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 29 och
avslår motionerna

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9 och

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 34.

Ställningstagande

Enligt Sveriges Allmännytta har de allmännyttiga bostadsbolagen i snitt 10 procent högre bygghärlor och längre byggtid än privata byggherrar på grund av att de omfattas av LOU. Detta är inte rimligt. De allmännyttiga bostadsföretagen lyder under lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, som säger att de ska drivas enligt affärsmässiga principer och verka på marknadsmässiga villkor. Bolag som verkar på normala marknadsmässiga villkor, har ett vinstsyfte och bär sina egna förluster ska inte behöva omfattas av LOU. I SOU 2022:14 föreslås ändringar i LOU för att allmännyttan liksom de privata aktörerna ska bli friare i sina upphandlingar. Vi menar att detta är en rimlig lagändring. LOU bör avskaffas för allmännyttiga bostadsbolag.

12. Oseriösa aktörer och skäliga villkor, punkt 7 (S)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 2 och 4,

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 42 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 72 och

avslår motion

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 23, 25 och 26.

Ställningstagande

Oseriösa och kriminella leverantörer som har gjort sig skyldiga till brott eller inte betalar sina skatter eller andra avgifter ska inte kunna få offentliga kontrakt genom upphandling. Fusk och brottslighet på arbetsmarknaden, s.k. arbetslivskriminalitet, göder den organiserade brottsligheten och ska bekämpas med samhällets fulla kraft. Vi anser att antalet underentreprenörsled ska begränsas till två som huvudregel i branscher med stor risk för arbetslivskriminalitet. Vi anser vidare att det vid vissa upphandlingar av särskilt kritiska arbeten bör införas en möjlighet att helt förbjuda användandet av underentreprenörer vid offentlig upphandling. Det kan exempelvis bli aktuellt vid upphandling inom riskbranscher eller särskilt samhällskritiska upphandlingar. Det behövs även en starkare kontrollmekanism av underleverantörer i linje med LOU-direktivets artikel 71. Vi vill också verka för möjligheten att utesluta orimligt låga anbud i offentlig upphandling. För att göra det svårare att fuska vill vi öka tillsynen av riskbranscher och förstärka det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Företag som fuskar ska kunna svartlistas. Redan under 2022 tillsatte den socialdemokratiska regeringen utredningen Effektiv och tillförlitlig kontroll av leverantörer vid tilldelning av offentliga kontrakt. I augusti 2023 presenterade utredningen ett förslag om att låta Bolagsverket ansvara för en funktion som möjliggör samordnade registerkontroller. På så sätt kan den upphandlande organisationen få tillgång till i dag sekretessbelagda uppgifter från register hos Bolagsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och länsstyrelserna. Förslaget skulle innebära ett viktigt steg för att bli av med oseriösa aktörer på marknaden för offentlig upphandling och inom valfrihetssystemen. Ett sådant register skulle innebära att upphandlande myndigheter och enheter skulle få bättre kontroll på de företag som lämnar anbud. Utredningen har varit ute på remiss, och vi anser inte att dess förslag är tillräckligt långtgående eftersom kontrollen inte omfattar samtliga uppgifter som skulle kunna leda till uteslutning enligt de obligatoriska och frivilliga uteslutningsgrunderna. Regeringen har via regleringsbrev gått vidare med utredningens förslag och gett Bolagsverket i uppdrag att utveckla ett system för samordnad registerkontroll som ska vara på plats till 2028. Vi anser att detta borde kunna vara på plats tidigare. Valfärdsbrottsligheten omsätter miljarder varje år. Både den tidigare och den nuvarande regeringen har vidtagit olika åtgärder för att bekämpa valfärdsbrottsligheten, bl.a. genom att inrätta Utbetalningsmyndigheten och styra myndigheters uppdrag tydligare. Vi vill se en utökad användning av AI-teknologi och ny teknik i kontrollarbetet för att bekämpa brotten. Socialdemokraterna kan aldrig acceptera att människor dör på sin arbetsplats, och därför har vi sedan tidigare lagt fram tio skarpa förslag för att få stopp på dödsolyckorna. Ett av dem är att begränsa antalet underleverantörsled. Det är också angeläget att se över reglerna för att utesluta leverantörer från att delta i valfrihetssystem. I betänkandet från Leverantörskontrollutredningen, En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43), föreslås bl.a. att

bestämmelserna om uteslutningsgrunder i LOV ska ändras till att bli mer lika bestämmelserna i LOU. Exempelvis bör samma brott som kan vara uteslutningsgrundande i upphandlingslagarna också vara så i LOV. Enligt utredningens bedömning bör bestämmelserna som anger när en uteslutning får ske vara desamma, oavsett om tjänsterna köps in efter att ett valfrihetssystem inrättats eller efter en upphandling. Vi anser att det är angeläget att regeringen går vidare med utredningens förslag. För att intensifiera arbetet mot arbetslivskriminalitet behöver Arbetsmiljöverket mer resurser. Arbetsmiljöverket är den myndighet som håller ihop det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet där även bl.a. Skatteverket, polisen och Försäkringskassan ingår. Genom att anställa fler arbetsmiljöinspektörer och göra fler arbetsplatskontroller kan samhället bekämpa arbetslivskriminaliteten.

13. Oseriösa aktörer och skäligen villkor, punkt 7 (V)

av Ilona Szatmári Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 23, 25 och 26 samt avslår motionerna

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 2 och 4,

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 42 och

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 72.

Ställningstagande

I dag finns stora problem med hur offentlig upphandling tillämpas. Alltför ofta är lägsta pris vägledande, vilket leder till att oseriösa företag vinner upphandlingar genom att hålla priserna nere på bekostnad av en god arbetsmiljö och rimliga arbetsvillkor. De krav som ställs följs alltför sällan upp. På senare år har även kriminella gäng etablerat sig i välfärden efter att ha vunnit upphandlingar. Utvecklingen är systemhotande och måste stoppas. Jag anser att det är hög tid att genomföra förslagen i proposition 2015/16:195 fullt ut. LOU bör förändras. Arbetsvillkor lägst i nivå med kollektivavtal ska gälla vid all offentlig upphandling utan undantag.

Om de upphandlande myndigheterna inför varje upphandling hämtade in synpunkter från relevanta fackförbund skulle enligt min mening många oseriösa företag kunna sällas bort i upphandlingsprocessen. Därmed skulle arbetslivskriminalitet inom offentlig upphandling kunna motverkas.

14. Kollektivavtal och lärlingsplatser, punkt 8 (S)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 7 och
avslår motionerna

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 28,

2025/26:621 av Jamal El-Haj (-) och

2025/26:677 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S).

Ställningstagande

Politiken har ett särskilt ansvar för att säkerställa att verksamhet som finansieras av skattemedel aktivt bidrar till att uppnå samhällspolitiska mål. I offentlig upphandling ska villkor enligt kollektivavtal gälla och sociala villkor beaktas. Vi vill att EU-rätten förändras så att krav på kollektivavtal kan ställas i offentlig upphandling och sociala villkor beaktas.

15. Kollektivavtal och lärlingsplatser, punkt 8 (V)

av Ilona Szatmári Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 28 och
avslår motionerna

2025/26:621 av Jamal El-Haj (-),

2025/26:677 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) och

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att det är hög tid att genomföra förslagen i proposition 2015/16:195 fullt ut. I propositionen föreslogs att upphandlande myndigheter, utöver

möjligheten att ställa krav på kollektivavtalsenliga villkor när det gäller lön, arbetstid och semester, även skulle få ställa krav på försäkringar, pensioner och annan ledighet än semester. Denna del av propositionen avslogs av de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna. Dessutom begränsades möjligheten att ställa krav på lön, arbetstid och semester till upphandlingar över tröskelvärdena, vilket motsvarar en tredjedel av upphandlingarna. För en stor andel av upphandlingarna finns det således inte möjlighet att ställa sådana krav. Det skapar utrymme för underbudskonkurrens och social dumpning i samband med offentlig upphandling. LOU bör därför förändras. Arbetsvillkor lägst i nivå med kollektivavtal ska gälla vid all offentlig upphandling utan undantag.

16. Innovations- och funktionsupphandling, punkt 9 (S)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 6 och
avslår motion

2025/26:2522 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Malin Höglund (båda M).

Ställningstagande

Tidigare i år slutredovisades ett regeringsuppdrag till Upphandlingsmyndigheten, Vinnova och Patent- och registreringsverket att göra insatser för nyttiggörande och kommersialisering av innovation i en rapport till nuvarande regering. I rapporten konstaterar man att Sverige har ett bra utgångsläge för att öka konkurrenskraften, men att man behöver bli ännu bättre på att nå önskade effekter av investeringar. Framgångsfaktorer som man lyfter fram är att bättre ta till vara potentialen i offentlig upphandling och att öka efterfrågan på ny kunskap och nya lösningar genom innovationsupphandlingar. Tre viktiga slutsatser i rapporten är att

1. det behövs ett ännu mer handfast stöd till de upphandlande organisationerna för att kunna ta till vara på potentialen i innovationsupphandlingar

2. kunskapsnivån kring innovationsupphandlingar och deras roll i samhällsutvecklingen samt kompetensen kring de praktiska förutsättningarna måste höjas inom alla målgrupper
3. inköp måste behandlas som en ledningsfråga på strategisk nivå och gapet mellan perspektiven, innovation och upphandling måste slutas.

Offentliga upphandlingar kan fungera som efterfrågestimulans för vissa branscher och för att öka svensk konkurrenskraft, exempelvis genom att driva klimatutveckling. Ett exempel är om flera kommuner går samman och genomför s.k. innovationsupphandlingar för att få på plats innovativa system som gynnar kommuninvånarna. Vi anser att innovationsupphandlingar kan användas ytterligare för att främja teknikutveckling och innovation i offentlig sektor samt driva klimatutveckling.

17. Nationell säkerhet, punkt 13 (S)

av Joakim Sandell (S), Ingela Nylund Watz (S), Peder Björk (S), Patrik Lundqvist (S) och Hanna Westerén (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

Sverige befinner sig i ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge. Under den socialdemokratiska regeringen påbörjades en historisk förstärkning av både det militära och det civila försvaret. Sverige behöver vara väl rustat och motståndskraftigt i tider av både kris och krig, något som även borde beaktas vid offentlig upphandling. Det kan t.ex. handla om upphandling av uppförande eller drift av samhällsviktig och strategisk infrastruktur. Samtidigt bör hänsyn tas till dagens mål vid offentlig upphandling såsom effektivitet, rättssäkerhet och miljömässig samt social hållbarhet. Regeringen tillsatte under 2025 efter våra krav, en utredning som skulle analysera hur upphandlare ska kunna välja bort leverantörer som utgör en risk för nationell säkerhet eller intressen redan i upphandlingsförfarandet. Utredningen lämnade promemorian Tredjelands-leverantörers tillträde till upphandlingsförfaranden (Ds 2025:29) till regeringen i november 2025. Vi anser att detta är en viktig fråga, som måste hanteras skyndsamt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:307 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om ändringar i LOU så att krav på skäliga villkor ska ställas vid behov i alla offentliga upphandlingar och så att det blir möjligt att vid upphandling ställa krav på villkor om pensioner, försäkringar och annan ledighet än semester och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det som huvudregel ska ställas krav på att maximalt två led av underentreprenörer får användas vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett obligatoriskt krav på anbudsgivarna att, i samband med offentlig upphandling, redovisa vilken personalstyrka och vilka lönenivåer som ligger till grund för deras kostnadsberäkningar och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphandlande aktörer inför upphandlingsförfarandet ska ha en dialog med relevanta fackförbund i den bransch där upphandlingen ska ske och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att införa krav på att ta in lärlingar (s.k. lärlingsklausuler) vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att förändra EU:s upphandlingsdirektiv i syfte att möjliggöra ett bättre regelverk för offentlig upphandling i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:416 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla reglerna för upphandlingar under EU:s tröskelvärden till en miniminivå så att de är i överensstämmelse med EU-lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att direktupphandlingsgränsen bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:597 av Erik Hellsborn (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning gällande regeländringar för upphandling av samhällsviktig teknik och mjukvara och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:621 av Jamal El-Haj (-):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:677 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärlingsplatser och APL-platser bör beredas vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1068 av Carina Ödebrink m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram lagförslag som säkerställer att endast idéburna aktörer får delta vid upphandling av kvinnojoursverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1294 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillskapa möjlighet för föreningar att bygga lokaler kostnadseffektivt i samverkan med kommuner och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1534 av Emma Ahlström Köster m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra en översyn av lagen om offentlig upphandling (LOU) i syfte att minska den administrativa bördan och motverka kostnadsdrivande överimplementering av EU-direktiv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att LOU tillämpas på ett sätt som stärker konkurrensen och förbättrar villkoren för små och medelstora företag att delta i upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en skyldighet för myndigheter och kommuner att redovisa när och varför de väljer att gå längre än EU:s miniminivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2154 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka de mindre företagens möjligheter vid offentliga upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2299 av Zara Leghissa m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet underentreprenörsled ska begränsas till max två i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att antalet underentreprenörsled ska begränsas till max två i EU och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2326 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om offentlig upphandling i syfte att förenkla och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2369 av Håkan Svenneling m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om hur lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ska skärpas i syfte att garantera upphandlingar i linje med internationellt erkända mänskliga rättigheter som tar sin utgångspunkt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, samt principerna i Internationella arbetsorganisationens (ILO) deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2388 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera lagen (2016:11145) om offentlig upphandling (LOU) och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2522 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson och Malin Höglund (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att leverera mer nytta för pengarna genom offentlig upphandling med korrekt nyttjanderätt och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2752 av Mathias Tegnér m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riktlinjerna för offentlig upphandling ska justeras så att de konsekvent

styr mot hållbara varor och tjänster och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2775 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LOU bör avskaffas för allmännyttiga bostadsbolag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter utveckla upphandlingsstödet så att övergången till elektrifierade arbetsmaskiner och laddinfrastruktur främjas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka statligt stöd till kommuner, regioner och myndigheter för att använda innovationsvänliga och innovationsnära upphandlingar med ambitiösa klimat- och cirkularitetskrav och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta nationella riktlinjer och en kunskapsbank för hållbar upphandling samt verka inom EU för spridning av goda svenska exempel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3064 av Malin Höglund och Crister Carlsson (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av en översyn av lagen om offentlig upphandling (LOU) och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga hur kvalitet, hållbarhet och långsiktiga värden kan ges större vikt vid upphandlingar – för att främja ”best value for money” snarare än enbart lägst pris – och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta upphandlingsråd i kommuner som kan ge stöd till tjänstemän och politiker i komplexa upphandlingsbeslut och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga införandet av en avgift för överklagan av upphandlingar samt krav på saklig grund, i syfte att minska antalet ogrundade överklaganden och förhindra onödiga förseningar, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3179 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen utifrån beredskapsläget snarast bör förtydliga att det ska vara möjligt att tillämpa LUFS vid upphandlingar inom vård, omsorg och socialtjänst och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändring i lagen om offentlig upphandling med krav på klimathänsyn och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skarpare krav på klimat- och resurseffektivitet och cirkularitet till upphandlande myndigheter tillsammans med samordning av krav inom offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3411 av Jacob Risberg m.fl. (MP):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att svensk och europeisk upphandling ställer tydliga krav på mänskliga rättigheter och miljöhänsyn i all offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra förslagen från Miljömålsberedningen om stärkt klimathänsyn vid offentlig upphandling (SOU 2022:15) och införa en regional upphandlingssamordning och tillkännager detta för regeringen.
208. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla Upphandlingsmyndighetens arbete för klimatsmart upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3546 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt mål för minskade klimatutsläpp från offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skyldighet att ställa klimatkrav i offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3557 av Mikael Damberg m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa antalet underentreprenörsled till två som huvudregel i branscher med

- stor risk för arbetslivskriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företag som fuskar vid offentlig upphandling ska kunna svartlistas och tillkännager detta för regeringen.
 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för att utesluta leverantörer från att delta i valfrihetssystem och tillkännager detta för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över vilka åtgärder som kan vidtas för att öka effektiviteten och minska felaktigheterna vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur innovationsupphandlingar kan användas för att driva på teknikutvecklingen och innovationen i offentlig sektor samt fungera som efterfrågestimulans för vissa branscher och tillkännager detta för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att villkor enligt kollektivavtal ska gälla vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att man skyndsamt bör återkomma till riksdagen om hur nationell säkerhet kan beaktas vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om offentlig upphandling (LOU) inte ska tillämpas för allmännyttiga bostadsföretag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett lägsta golv för miljö- och klimatkrav för all statlig upphandling ska införas samt om att se över införandet av ett mål för att öka andelen upphandlingar som bidrar till efterlevnaden av miljö- och klimatmålen och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlig upphandling i större utsträckning bör betraktas som ett effektivt och kraftfullt verktyg för en cirkulär omställning och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ökande etappmål samt skattebaser som ökar andelen upphandlingar som ställer skarpa krav på cirkularitet och resurseffektivitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en digital plattform för samverkan och kunskapsutbyte mellan

inköpare, upphandlare och leverantörer inom grön upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uteslutande av orimligt låga anbud vid offentliga upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsning av antalet underentreprenörsled i riskbranscher och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3590 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utesluta för låga anbud från att delta i offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa antalet underentreprenörsled och tillkännager detta för regeringen.
76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunna utesluta företag från LOV-system, offentlig upphandling och tillträde till stöd och subventioner och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3613 av Lina Nordquist och Helene Odenjung (båda L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om riktlinjer för offentligt upphandlade idrotts- och badhuskafeterior och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3645 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

131. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reservera driften av upphandlade skyddade boenden till endast idéburna organisationer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3650 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om offentlig upphandling (LOU) inte ska tillämpas för allmännyttiga bostadsföretag och tillkännager detta för regeringen.